

Per adres: Jos Raedts
Klingerbergsingel 243
5925 AH Venlo-Blerick

E-mail: jjcraedts@ziggo.nl

Blerick, 26 oktober 2017

Gemeenteraad en college van B&W van Venlo
Postbus 3434
5902 RK Venlo

Onderwerp: Windpark Greenport Venlo, zienswijze

Geachte raad, geacht college,

Graag willen wij hierbij gebruik maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen met betrekking tot de onderstaande ontwerp-bestemmingsplannen en ontwerp-omgevingsvergunning inclusief alle bijbehorende stukken:

1. *ontwerp-bestemmingsplan "Windpark Greenport Venlo – deelgebied Zaarderheiken"*
2. *ontwerp-bestemmingsplan "Windpark Greenport Venlo – deelgebied Trade Port Noord"*
3. *ontwerp-besluit tot verlening van een omgevingsvergunning voor de activiteiten "gebruik in strijd met een bestemmingsplan", "milieu" en "bouwen"*

Wij zullen eerst ingaan op enkele algemeenheden met betrekking tot windenergie. Daarna zal worden ingegaan op aspecten van geluid en gezondheid, planologische aspecten, een beschrijving van het groene uitloopegebied van Blerick en het onderhavige voornemen.

Wij gaan akkoord met de windturbines 1 t/m 4, die in het voorkeursgebied van de provincie staan. Wij gaan niet akkoord met de windturbines 5 t/m 9 richting Boekend/Blerick, die buiten het voorkeursgebied van de provincie vallen en enorme gevolgen hebben voor landschap, leefomgeving en gezondheid.

Afkortingen: onderstaand ziet u de meest voorkomende afkortingen die worden gebruikt in deze zienswijze:

NRD: Notitie Reikwijdte en Detailniveau, waarin de aanpak van het milieuonderzoek en het MER is geschetst.
MER: Milieueffectrapportage
POL-2014: Provinciaal Omgevingsplan Limburg uit 2014

WINDENERGIE OP LAND = NEGATIEF

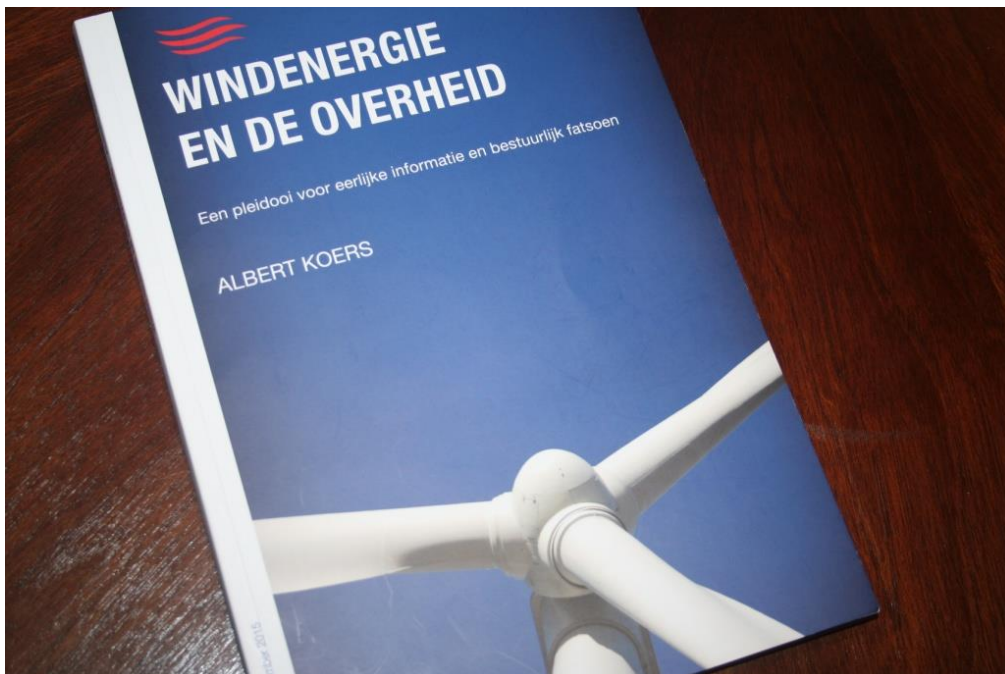
1. De tijd dat iedereen achter windenergie stond is voorbij. Waardoor komt dat?

a. Er is geen sprake meer van in het landschap passende "windmolens", maar van industriële windturbines van 150 tot 200 meter hoog die het landschap verstoren.

b. Omwonenden zijn (terecht) bevreesd voor overlast en schade, voor aantasting van woon- en leefgenot en ze hebben angst over de effecten op hun gezondheid.

c. Er is twijfel over nut en noodzaak van windenergie. Windenergie wordt zwaar gesubsidieerd, het gaat om zeer vele miljarden. Met name huishoudens en het MKB moeten dit betalen in de vorm van energiebelasting.

Een gemiddeld huishouden (3.500 kWh verbruik) betaalt momenteel zo'n € 426 aan energiebelasting; naar verwachting gaat dit oplopen tot € 720 in 2020 en in de jaren daarna tot € 1100 - € 1200. Er is dus sprake van een groot koopkrachtverlies.

"Alle informatie over windenergie om tot een goede dialoog en eerlijk oordeel te komen"; schrijver is emeritus hoogleraar rechtenfaculteit Utrecht

MEER WINDENERGIE = NIET MINDER CONVENTIONELE CENTRALES

2. Bij windenergie is het aanbod variabel en dat in extreme mate, de output varieert met de derde macht van de windsnelheid. Daarom is er de noodzaak van back-up: voor elke MW aan windvermogen moet er bijna één MW klaar staan in een conventionele centrale om snel in te springen zodra de wind wegvalt. Windenergie is dus geen vervanging van de bestaande infrastructuur om elektriciteit op te wekken, terwijl investeringen in windenergie nooit in de plaats komen van investeringen in conventionele centrales.

Bij overproductie van elektriciteit worden eerst gasgestookte centrales stilgezet; die zijn het snelst regelbaar en het stilzetten levert het meeste geld op, want gas is relatief duur. Kolencentrales zijn minder snel bij te regelen en kolen zijn goedkoper

dan gas, vooral nu schalieolie en schaliegas in de VS voor een revolutie hebben gezorgd.

Het wordt voor elektriciteitsbedrijven steeds lastiger hun investeringen in conventionele centrales terug te verdienen. Op dit moment staan zelfs nieuwe gasgestookte centrales stil die miljarden hebben gekost.

Elektriciteitsbedrijven pleiten dan ook voor een "stilstandvergoeding" voor conventionele centrales en dat pleidooi zal aan kracht winnen naarmate er meer windenergie op het net komt.

WINDENERGIE = UITONTWIKKELD

3. Windturbines worden gezien als "uitontwikkelde" technologie, er is nog maar weinig ruimte voor technische verbeteringen.

Moderne windturbines benutten ongeveer 50% van de aangeboden windenergie, terwijl volgens de "Windenergiewet van Betz" de theoretische limiet bij 59% ligt. Nieuwe ontwikkelingen zullen naar verwachting betrekking hebben op opslag van de elektrische energie van windturbines.

De kostprijs van een kWh uit windenergie op land zal de komende jaren dus niet wezenlijk lager worden. Daarbij is de prijs per kWh uit wind op de vrije markt aanzienlijk lager dan de prijs per kWh uit conventionele centrales vanwege de onvoorspelbaarheid.

In Duitsland, met een groot aandeel in windenergie, moeten nu al vaker hele windparken snel afgekoppeld worden omdat het net het aanbod van energie niet kan verwerken. Vaker is het aanbod zo groot dat elektriciteit gedumpt wordt tegen afbraakprijzen of zelfs wordt weggegeven met geld toe (negatieve prijzen).

Naarmate het aandeel in de zeer variabele windenergie stijgt, zullen we ook in Nederland een probleem met het net krijgen. In ieder geval zal fors geïnvesteerd moeten worden in het elektriciteitsnet.

WINDENERGIE OP LAND 2020 = 2% TOTAAL ENERGIEVERBRUIK

4. Door de windturbine-propaganda krijg je de indruk dat een groot deel van alle energie straks windenergie is. Dat is niet zo. Het aandeel van elektriciteit in het totale Nederlandse energieverbruik bedraagt ongeveer 22%, de bijdrage van de windenergie op land hieraan bedraagt ongeveer 4% (2015).

Dus de bijdrage van windenergie op land aan het totale Nederlands energieverbruik bedraagt nog geen 1%. Een opschaling van het nu op land opgestelde vermogen naar 6000 MW (doelstelling 2020) leidt tot een bijdrage van maximaal 2%.

De vraag moet dus gesteld worden of de bijdrage van windenergie aan de verduurzaming van de Nederlandse energievoorziening opweegt tegen de nadelen van windenergie, met name aantasting van landschap en natuur, hinder en overlast voor omwonenden vanwege geluid en slagschaduw en waardedaling van huizen.

Zou windenergie niet volledig op zee gerealiseerd moeten worden?

WINDENERGIE = MEER CO2 UITSTOOT

5. Door de variabele windenergie moeten energiebedrijven gebruik maken van snel bij te regelen centrales, zogenaamde "piekscheerders". Deze centrales verbruiken per kWh meer gas dan een klassieke centrale (dus meer CO₂ uitstoot).

Als er voor langere tijd veel aanbod is van windenergie, is het voor elektriciteitsbedrijven lonend eerst hun gasgestookte centrales stil te zetten (zie punt 2). In de periode 2010-2014 nam het aandeel gas in de opwekking van elektriciteit af van 62 tot 48 % en nam het aandeel steenkool toe van 18 naar 29 % (dus meer CO₂ uitstoot).

Zelfs in Duitsland heeft de "Energiewende" geleid tot een toename van de CO₂ uitstoot, omdat veel conventionele centrales zijn overgegaan op het stoken van het goedkope bruinkool en juist bruinkoolcentrales worden ingezet als back-up bij te weinig aanbod van elektriciteit uit wind en zon.

NEDERLAND 2020 ENERGIE HERNIEUWBARE BRONNEN=14%=EIGEN KEUZE

6. Nederland heeft zich op grond van de EU-richtlijn 2009, 28/EG van 23 april 2009 vrijwillig verbonden om het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen te laten groeien van 2,4 % in 2005 tot 14 % in 2020.

Dit streefpercentage moet worden bereikt in drie sectoren: (a) elektriciteit uit hernieuwbare bronnen, (b) energie uit hernieuwbare bronnen voor koeling en verwarming en (c) energie uit hernieuwbare bronnen in het vervoer.

Aan lidstaten wordt zelf overgelaten te beslissen welke sector welk aandeel voor zijn rekening moet nemen, als het totaal maar uitkomt op het afgesproken percentage. Nederland heeft ervoor gekozen om een aanzienlijk deel van die 14 procent te willen bereiken in de sector elektriciteitsopwekking en niet in de sectoren "verwarming en koeling" en "transport".

2020 = 6000 MW WINDENERGIE OP LAND

7. Het Nationaal Actieplan voor Energie uit Hernieuwbare Bronnen van 2010 gaf aan dat er in 2020 sprake zou moeten zijn van 6000 MW windenergie op land, 5200 MW windenergie op zee, 2300 MW bio-energie, 600 MW biogas. Samen zou dat inhouden 5,5% van het totale energieverbruik.

GROTE WINDPROJECTEN = BOVEN LIJN GOES-EMMEN

8. Het Rijksbeleid inzake windenergie en ruimtelijke ordening is vastgelegd in de "Structuurvisie Windenergie op land" van maart 2014. Er worden in deze structuurvisie 11 gebieden aangewezen waar parken kunnen worden gebouwd die groter zijn dan 100 MW en dus onder de Rijkscoördinatieregeling vallen.

Dit zijn allemaal gebieden die al eerder door de provincie waren aangedragen als mogelijk geschikt voor een groot windpark. Het zijn allemaal gebieden die boven de

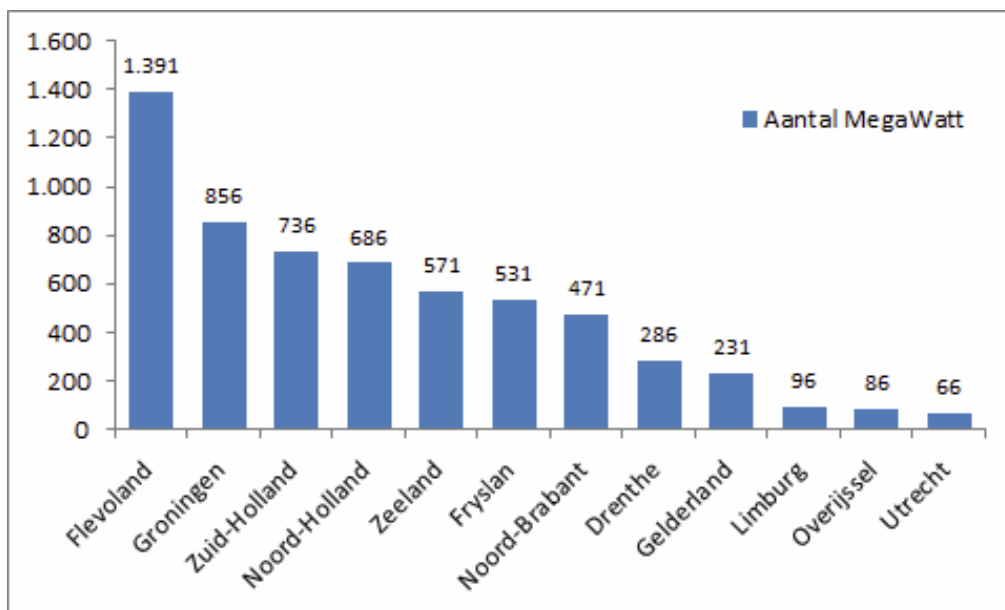
lijn van Goes naar Emmen liggen, omdat het daaronder niet hard genoeg waait. In totaal zijn de gebieden goed voor 3000 MW. De rest zal gevonden moeten worden in door de provincies aan te wijzen gebieden voor kleinere projecten.

GROTE WINDPROJECTEN = PLAN-MER STRUCTUURVISIE

9. Tegelijk met de "Structuurvisie Windenergie op land" verscheen de "Plan-MER Structuurvisie Windenergie op land". Omdat overwegend werd uitgegaan van gebieden die de provincies al eerder hadden aangewezen als geschikt voor grote windparken, was er volgens de Commissie voor de milieueffectrapportage mogelijk sprake van suboptimale keuzes.

LIMBURG = 95,5 MW

10. Parallel aan het afronden van de "Structuurvisie Windenergie op land" onderhandelden het Rijk en de provincies over de verdeling van de in 2020 te realiseren 6000 MW opgesteld vermogen. Limburg zou 95,5 MW realiseren. De eerste prestatieafspraken was, dat iedere provincie uiterlijk 30 juni 2014 voor zijn deel van de 6000 MW (provinciale taakstelling) de ruimte planologisch moet hebben vastgelegd in provinciale structuurvisies.

Afgesproken verdeling van het aantal MW over de provincies (rapport RIVM 2013, zie "17")

GEFORCEERD DOORZETTEN PROJECTEN = CONTRAPRODUCTIEF

11. Een belangrijk beleidsdocument is het "Energieakkoord voor Duurzame Groei" dat in september 2013 werd gesloten tussen de regering en 40 maatschappelijke organisaties. Wat windenergie betreft wordt gesteld dat alle partijen actief moeten bijdragen aan het versterken van het maatschappelijk draagvlak, dat het geforceerd doorzetten van projecten contraproductief is.

Gesteld wordt dat het maatschappelijk draagvlak bij windenergie een probleem blijft en dat daardoor na 2018 de uitbouw op land vertraagd wordt; dat daarnaast **windenergie op zee** veel meer innovatie-potentieel heeft dan windenergie op land.

Overall is het beeld dat windenergie van marginaal belang zal blijven en dat windenergie het waarschijnlijk ook in de toekomst niet zonder subsidies kan redden.

NUT EN NOODZAAK WINDENERGIE = ?

12. Één van de meest opvallende aspecten van het Rijksbeleid is de afwezigheid van objectieve en wetenschappelijk gefundeerde analyses over nut en noodzaak van windenergie.

In feite geldt dit zelfs voor het gehele beleid inzake de verduurzaming van de energievoorziening. Het blijft bij abstracte ambities, zoals terugdringen van de CO₂ uitstoot en het minder afhankelijk worden van slechts enkele olie of gas producerende landen, zonder dat die ambities onderbouwd worden met nuchtere, op feiten en kennis gebaseerde kwantitatieve analyses.

Gevolg is dat de Rijksoverheid geen overtuigend verhaal richting burgers heeft, terwijl windturbines op land steeds meer impact hebben op de woon- en leefomgeving van steeds meer mensen.

Daarom ook steeds die passages die gewijd worden aan het belang van (het versterken van) draagvlak voor windenergie op land. Moet beleid niet gefundeerd zijn op brede en wetenschappelijke analyses in plaats van op politieke overwegingen die vooral ideologisch van aard zijn?

INTERNATIONAAL = MINIMUM AFSTAND AANHOUDEN WOONBEBOUWING

13. De discussie over geluidsoverlast door windturbines kwam in Nederland pas echt op gang toen in 2011 de oude normen werden vervangen door nieuwe met als doel meer ruimte te maken voor windenergie op land.

De oude normen waren universeel en golden dus voor allerlei installaties. Ze stelden ook een absolute bovengrens, een maximum dat niet overschreden mocht worden. Bijvoorbeeld: overdag maximaal 45 dB(A) op de gevel van een huis, 's avonds 40 dB(A) en 's nachts maximaal 35 dB(A). In de praktijk bepaalde de 35 dB(A) norm voor de nacht op welke afstand van bebouwing een turbine geplaatst mocht worden.

De oude dB(A) norm is vervangen door Lden (day, evening, night) en Lnight. De nieuwe norm werd vastgesteld op Lden 47 dB en Lnight 41 dB. Bij de nieuwe normen gaat het over de gemiddelde geluidsbelasting over een jaar. Dus valt een periode met veel geluid weg tegen een periode met weinig geluid. Daarbij kunnen de nieuwe normen niet zoals de dB(A) normen gemeten worden als geluidsdruk op de gevel. Nee, er wordt een omstreden rekenmodel op losgelaten om de belasting op de gevel te berekenen. Dus voor de burger niet meer te volgen en niet meer te controleren.

Daarbij houden de nieuwe Lden en Lnight normen geen rekening met het pulserende karakter van windturbinegeluid; en juist dit pulserende geluid van windturbines is veel hinderlijker dan meer constante of incidentele vormen van geluid.

Verder blijft ook laagfrequent en infrason geluid buiten beschouwing.

Gesteld kan worden dat voor omwonenden de Nederlandse geluidsnormen de slechtste zijn van heel Europa.

Internationaal wordt er steeds meer voor gepleit een minimumafstand aan te houden tot woonbebouwing. Zo heeft bijvoorbeeld de Franse Académie Nationale de Médecine al in 2006 (toen de windturbines nog beduidend kleiner waren) een minimumafstand van 1500 meter aanbevolen, maar dat is niet in regelgeving vertaald.* * Kennisplatform Windenergie, Kennisbericht 1.0, 2015

In dat kader:

De Landesregierung van Bayern heeft in november 2014 bepaald dat de afstand tot woonbebouwing minimaal 10x de hoogte van de windturbine moet zijn (dit dus in afwijking van de Duitse norm). Dus bij een windturbine van 200 meter, 2 kilometer.

Polen heeft in juli 2016 ook bepaald dat de afstand tot woonbebouwing minimaal 10x de hoogte van de windturbine moet zijn:

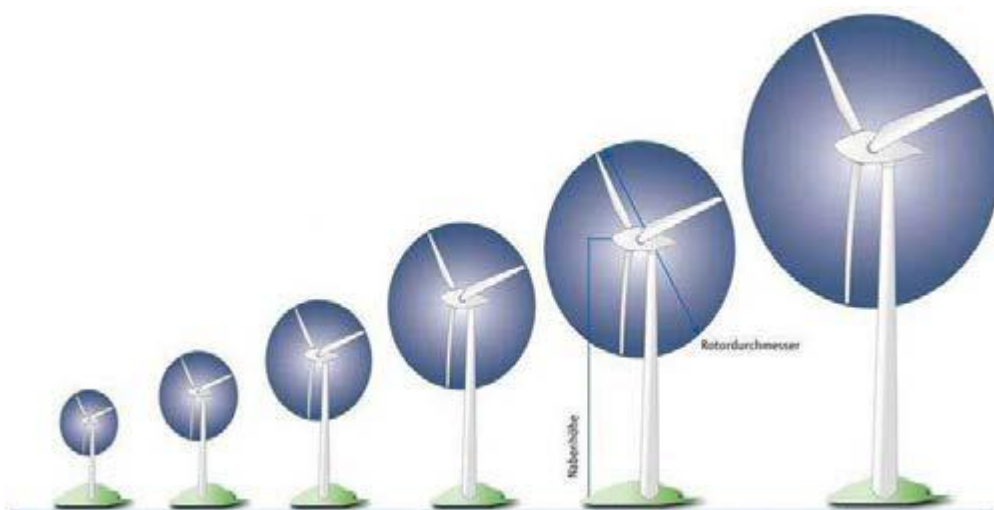
"Das polnische Institut für Volksgesundheit (PIZP-PZH) hatte eine Empfehlung ausgesprochen, dass Windparks mindestens 2 Kilometer von der Wohnbebauung entfernt stehen sollten. Dazu hatte die oberste Gesundheitsbehörde Polens eine Überprüfung von fast 500 Artikel umfassenden, aktuellen wissenschaftlichen Publikationen vorgenommen und beruft sich außerdem auf das Vorsorgeprinzip, welches Teil des EU-Rechts ist."

Onlangs heeft de nieuwe Landesregierung van Nordrhein-Westfalen besloten dat de afstand tot woonbebouwing minimaal 1500 meter moet zijn.

LAAGFREQUENT GELUID = 20-125 Hz / INFRASOON GELUID = < 20Hz

14. Dat discussies zo hoog oplopen heeft te maken met het feit dat geluidshinder een directe aantasting is van het woon- en leefgenot van mensen in hun eigen huis. Daarbij komt dat geluidshinder tot slaapverstoring kan leiden en tot gezondheidsklachten.

Het geluid van een grote windturbine kan tot op 2 kilometer hoorbaar zijn, waarbij zoals gezegd het pulserende karakter (dat met name 's avonds en 's nachts voorkomt !) zeer storend is.

De laatste tijd is er veel aandacht voor laagfrequent geluid (pakweg 20-125 Hz) en het zogenaamde infrasoon geluid, geluid onder 20 Hz. Vaak valt onder de noemer laagfrequent geluid ook het infrasoon geluid. Hoewel dit infrasoon geluid onhoorbaar is voor het menselijk oor, neemt het lichaam die lage frequenties wel degelijk waar en leidt dit tot gezondheidsklachten.

De huidige, hoge windturbines met grote wieken produceren zeer veel meer laagfrequent/infrasoon geluid dan de kleinere turbines van enkele jaren geleden.

LAAGFREQUENT GELUID = BINNEN HINDERLIJKER DAN BUITEN

15. Op verzoek van omwonenden heeft de universiteit van Aalborg (Denemarken) in 2012 een second opinion uitgevoerd voor wat betreft de mogelijke overlast voor omwonenden van een nieuw op te richten windturbinepark bij Maastricht. De conclusie is dat dit park, dat overigens wel aan de Nederlandse norm voldoet, ernstig tekort schiet als het gaat om de bescherming van omwonenden. Zowel de laagfrequent geluid aspecten als de Lden en Lnight normen worden door wetenschappers bekritiseerd. De gemeenteraad heeft besloten het project af te blazen.

Geluid met aanzienlijke laagfrequente componenten heeft meer effect op de gezondheid en het welzijn van de mens dan geluid waarin dergelijke componenten ontbreken.

Bij lage frequenties neemt de luidheid sterker toe boven de gehoordrempel dan bij hogere. Daardoor kan een geluid dat de gehoordrempel niet ver overstijgt, toch als luid worden ervaren en zelfs als hinderlijk.

Vanwege de natuurlijke spreiding in gehoordrempels van persoon tot persoon, kan een laagfrequent geluid dat voor sommigen onhoorbaar of zacht is, voor anderen luid en hinderlijk zijn. Laagfrequent geluid is vooral hinderlijk wanneer het afzonderlijk voorkomt of met weinig geluid in hogere frequenties. Dit betekent dat het meestal binnen hinderlijker is dan buiten, aangezien de geluidsisolatie van een huis hoge frequenties sterker dempt dan lage.

Ook is het 's avonds of 's nachts vaak hinderlijker, omdat het dan verder stil is.

Langdurige blootstelling aan hoorbaar laagfrequent geluid kan vermoeidheid, hoofdpijn, concentratieverlies, verstoorde nachtrust en fysiologische stress veroorzaken.

In Denemarken gelden sinds 1 januari 2012 normen voor (hoorbaar) laagfrequent geluid tussen de 20 en 100 Hz. Maar ook daar ontbreken normen voor niet-hoorbaar infrasoone geluid!

INFRASOON GELUID = NIET TEGEN TE HOUDEN

16. Onafhankelijk wetenschappelijk adviseur dr. Paul Hagel heeft in zijn artikel "Infrasoone geluid windturbines" (07.09.2013) aandacht voor het infrasoone geluid, geluid met toonhoogten beneden de 20 Hz. Enkele passages:

"Anders dan normaal geluid kan infrasoone geluid zich over zeer grote afstanden door de lucht voortplanten, omdat het vrijwel niet door de lucht wordt gedempt."

"Grote windturbines produceren aanzienlijke hoeveelheden infrasoone geluid. Dit wordt veroorzaakt door luchtturbulenties rond de wieken. Hoeveel infrasoone geluid geproduceerd wordt hangt af van ondermeer de grootte van de windturbine, de windsterkte, de windverdeling over de wieken en luchtturbulenties veroorzaakt door windturbines in de omgeving".

"Wetenschappelijk onderzoek naar lange termijn effecten van niet-hoorbaar infrasoone geluid is nog onbekend. Dit is des te opmerkelijker gezien de vele meldingen van over de hele wereld over effecten op de gezondheid bij lange termijn blootstellingen van omwonenden aan niet-hoorbaar infrasoone geluid van windturbineparken op minder dan 2000 meter afstand.

Een oorzaak voor effecten van niet-hoorbaar infrasoone geluid zou kunnen zijn het meetrillen van (delen van) het lichaam. Vooral geluiden rond de 6 Hz, de eigen trilling van het lichaam, zijn in dit opzicht verdacht. Versterkt door dit meetrillen zou niet-hoorbaar infrasoone geluid dan toch nog tot hinderlijke effecten kunnen leiden.

Een voorbeeld van wat meetrillen vermag is het in 1996 gaan slingeren van het wegdek van de pas gereed gekomen Erasmusbrug in Rotterdam, door het meetrillen met door de wind via de ophangkabels in de brug veroorzaakte trillingen. Op eenzelfde wijze kan infrasoone geluid ook ramen, deuren of zelfs hele huizen laten meetrillen. Bepaald geen pretje voor de bewoners."

"Bij het inrichten van windturbineparken wordt benadrukt, dat de in Nederland vastgestelde normen voor geluid strikt gehandhaafd zullen worden. Geluidsoverlast zou dan tot een minimum beperkt blijven. De vraag is dan of dit zo is.

Landelijke geluidsnormen van windturbines staan in een op 1 januari 2011 in werking getreden "Activiteitenbesluit", vallende onder de "Wet milieubeheer". Deze normen hebben betrekking op maximaal toelaatbare geluidsbelastingen door windturbines van hoorbaar geluid overdag en in de nacht.

De wetgeving richt zich dus alleen op hoorbaar geluid. In Denemarken gelden sinds 1 januari 2012 al wel normen voor laagfrequent geluid tussen de 20 en 100 Hz. Maar ook daar ontbreken dus nog normen voor niet-hoorbaar infrasoone geluid!"

"Beperking van de geluidshinder door windturbines zou kunnen door technische maatregelen, die de hoeveelheid geproduceerd geluid verminderen.

Voor infrason geluid, in hoofdzaak veroorzaakt door luchtturbulenties rond de wieken, lijken de mogelijkheden daartoe beperkt. Wel kan door een goede opstelling de onderlinge hinder van windturbines in windparken zo klein mogelijk worden gehouden.

Ook het overbrengen van geluidstrillingen via de mast naar de grond lijkt in principe door technische maatregelen te beperken.

De belangrijkste mogelijkheid tot het beperken van de geluidshinder door windturbines is het vaststellen en handhaven van een voldoende afstand tussen windturbines en plaatsen waar geluidshinder kan optreden.

Verschillende landen binnen de EU hanteren hiervoor, afhankelijk van de wens om voldoende ruimte voor de windparken te scheppen, verschillende afstanden."

"Omdat infrason geluid vrijwel niet door de lucht wordt gedempt, is de enige manier om de blootstelling eraan te verminderen de afstand tot de bron zo groot mogelijk te maken. Twee keer zover weg kan de blootstelling met een factor vier verminderen, drie keer zo ver weg met een factor negen.

Beperking van de geluidshinder door het plaatsen van geluidsbarrières is zinloos. Infrason geluid trekt zich van geluidsisolatie niets aan. Sterker nog, door het laag achtergrond geluidsniveau in een goed geluidsisoleerd huis, krijgt hinder door infrason geluid, mede door het meetrillen van kranten, lampen of kamerplanten terwijl je niets hoort, er nog een extra spookachtig karakter bij!"

"Bij de beoordeling van de geluidsriscico's door de inrichting van windturbineparken op land zegt de overheid in Nederland zich te baseren op de bestaande wet- en regelgeving over geluidshinder. Voor infrason geluid beneden de gehoordrempel is dit echter niet meer dan een slag in de lucht. In Nederland bestaan daarvoor nog helemaal geen normen. Daar geen rekening mee houden levert grote risico's op, en niet alleen voor omwonenden. Bij het in Europees verband later dan alsnog van kracht worden van dergelijke normen, dreigen onherroepelijk risico's van schadeclaims voor het gedwongen geheel of gedeeltelijk stilleggen van inmiddels al ingerichte windturbineparken!"

WINDTURBINES = GELUID = HINDER = GEZONDHEIDSEFFECTEN

17. Op dit moment wordt er wereldwijd aandacht besteed aan de gevolgen van windturbines voor de gezondheid van omwonenden. De roep om geen windturbines meer op land te bouwen wordt steeds luider.

Enkele passages uit het rapport "Windturbines: invloed op de beleving en gezondheid van omwonenden" van het RIVM uit 2013:

"Hinder en slaapverstoring zijn, evenals bij geluid van andere bronnen, de meest onderzochte effecten van windturbinegeluid. Het aantal publicaties over hinder en zeker van slaapverstoring van windturbinegeluid is echter beperkt. Oorspronkelijk waren de studies vooral afkomstig uit Nederland, Duitsland, Zweden en het Verenigd Koninkrijk.

Ten gevolge van systematische uitbreiding van het aantal windturbines neemt op dit moment de aandacht wereldwijd toe. Dit komt onder andere tot uitdrukking in het groeiende aantal "congrespapers" en beleidsdocumenten op dit terrein (zie bijvoorbeeld Health Canada, 2011; Proceedings Internoise 2011, 2012; Proceedings ICA, 2013).

Terwijl de eerste studies betrekking hadden op solitaire windturbines met een beperkt vermogen (150 kW) en een hoogte tot 30 meter, gaat het meer recent om windparken met vermogens variërend van 1,5-7,5 MW per turbine en een ashoogte die kan oplopen tot 135 meter.

Andere effecten op de gezondheid die in de literatuur met de blootstelling aan windturbinegeluid in verband worden gebracht, maar niet per se zijn bewezen, zijn onder

andere directe invloed op het vestibulaire systeem (evenwichtsorgaan) door blootstelling aan infrageluid (zie paragraaf 3.3.1), psychische problemen, vermoeidheid, pijn, stijfheid, diabetes, hoge bloeddruk, tinnitus (oorsuizen), gehoorschade, cardiovasculaire ziekten en hoofdpijn/migraine."

"Ook moderne windturbines produceren echter laagfrequent geluid en infrageluid (Doolan et al., 2012). Laagfrequent geluid heeft een lange golflengte. Van geluid met een lange golflengte is bekend dat het relatief weinig wordt geabsorbeerd of gedempt door gevels en bij voortplanting door de atmosfeer.

Omdat het ook door de bodem niet of nauwelijks wordt geabsorbeerd, kan het geluid grote afstanden overbruggen en kan een bron van laagfrequent geluid op grote afstand (tot enkele kilometers) hoorbaar zijn en eventueel hinder veroorzaken.

Door de grote golflengte van LFG kunnen binnenshuis ook zogenoemde staande geluidsgolven optreden; criterium daarvoor is dat ten minste een halve tot enkele golflengten binnen de afmetingen van een kamer passen. Hierdoor kan het geluid op sommige plaatsen binnenshuis worden versterkt en op andere plaatsen juist verzwakt.

LFG leidt soms tot trillingen van voorwerpen (rammelen of rattle), zoals ramen en deuren of glazen en bekens. Er is nog onvoldoende bekend over de samenhang van frequentie met hinder. Het vaststellen van een absolute grenswaarde is dan ook (nog) niet mogelijk.

Mensen die gehinderd worden door LFG, horen dit geluid vaak als brommen, dreunen of zoemen. LFG wordt daarnaast vaak gevoeld als druk op de oren, druk op het hoofd of trillingen in het lichaam."

"Afhankelijk van geografische en atmosferische omstandigheden, kan het geluid van windturbines tot op enkele kilometers hoorbaar zijn. Met de huidige geluidmodellen is er soms sprake van een onderschatting. Verheijen et al. (2011) concluderen dat onder ongunstige omstandigheden het geluidniveau rond 2 kilometer (tijdelijk) hetzelfde kan zijn als dat bij 700 meter onder neutrale condities. Een afstand waarboven van windturbines helemaal geen effecten meer te verwachten zijn, zou dus zo groot zijn dat dit in Nederland het plaatsen van windturbines vrijwel onmogelijk zou maken (Verheijen et al., 2011)."

"Verschillende recente studies laten een verband zien met de kwaliteit van slaap en slaapverstoring en de afstand van de woning tot de windturbine. Mensen die dicht bij een windturbine wonen, hebben volgens Nissenbaum et al. (2012) een significant mindere slaapkwaliteit. Shepherd et al. (2011) concludeerden dat verschillen in de kwaliteit van leven (gemeten aan de hand van de WHO HRQOLijst) worden voorspeld door hinder en subjectieve slaapverstoring. Deze resultaten zijn vergelijkbaar met die gevonden in relatie tot vlieg- en wegverkeer. Het expertteam van het Massachusetts Department of Environmental Protection (2012) concludeert dat slaap een complexe biologische toestand is die van belang is voor gezondheid en welbevinden, en dat er nog geen geschikte data beschikbaar zijn over de invloed van windturbines op de slaap. Er is, volgens het rapport, in epidemiologisch onderzoek in beperkte mate aangetoond dat er een verband bestaat tussen geluid van windturbines en slaapverstoring, maar dat het wel waarschijnlijk is dat geluid van windturbines de slaap verstoort."

Wat het eerder (zie "13" en "14") genoemde "pulserende geluid" betreft nog het volgende:

"De wieken passeren tijdens hun rondgang de mast en luchtlagen met verschillende windsnelheden. Daardoor kan de geluidsterkte variëren in het ritme van de ronddraaiende wieken. Dit kan leiden tot een ritmisch, soms impulsachtig geluid en is hoorbaar als regelmatige geluidspiepjes met een niveau tot ongeveer 5 dB boven de meer constante ruis die de windturbine uitstraalt (Van den Berg, 2005; Doolan et al., 2012). Dit treedt vooral op als de windsnelheid sterker toeneemt met de hoogte en dat is na zonsondergang, als de onderste luchtlagen afkoelen. Dicht bij een turbine kan men dit niet horen, omdat daar tijdens het draaien de afstand tussen waarnemer en wiektip sterk varieert waardoor de

geluidssterkte juist tegengesteld varieert. Sommige onderzoekers constateren dat het voorkomen van amplitudemodulatie en het aantal mensen dat daaraan wordt blootgesteld te klein is om verder onderzoek te legitimeren (Moorhouse et al., 2007). Van den Berg (2009a) constateert echter op basis van dezelfde gegevens juist dat amplitudemodulatie veel lijkt voor te komen. Anderen geven aan dat vooral interventie in het karakter van het geluid mogelijk soelaas biedt voor reductie van hinder. Lee (2011) onderzocht tijdens een luistertest de mate van hinder door amplitudemodulatie door geluid van windturbines. De resultaten toonden een statistisch significant effect op hinder. Op basis van dit resultaat adviseert Lee dat naast de equivalente geluidniveaus ook de amplitudefactor zou moeten worden meegenomen bij onderzoek. De wettelijke geluidsmaten, Lden en Lnight, houden geen rekening met deze variatie."

Het RIVM stelt dat om de invloed van windturbines op de gezondheid te kunnen beoordelen nog wetenschappelijk onderzoek nodig is. Nu, enkele jaren verder, wordt internationaal een direct verband gelegd tussen gezondheidsklachten en het wonen in de nabijheid van windturbines. Het is duidelijk iets waarmee rekening moet worden gehouden. De roep dat windenergie niet langer op land thuishoort, maar op zee wordt steeds luider. Zeker nu de windturbines gigantische industriële installaties zijn geworden. In ieder geval is duidelijk, dat de Nederlandse geluidsnormen, die onder andere geen rekening houden met laagfrequent/infrasoon geluid, niet voldoen, de burger niet beschermen.

Het Kennisplatform Windenergie stelt (Kennisbericht 1.0, 2015) dat bij het plaatsen van windturbines nabij bewoond gebied geluid één van de belangrijke onderwerpen is, dat het geluid kan leiden tot klachten bij omwonenden die op grond van onderzoek nog maar ten dele kunnen worden verklaard.

Het platform stelt ook dat het feit dat er voor een aantal gezondheidseffecten in relatie tot windturbinegeluid nog onvoldoende bewijs is, niet betekent dat die relatie er niet is.

Vele wetenschappelijke rapporten concluderen dat moet worden uitgegaan van een afstand tot woonbebouwing van minimaal 2 kilometer. Nader onderzoek moet vaststellen of deze afstand niet veel groter moet worden.

WINDTURBINES = INFRASOON GELUID = BLIJVENDE GEZONDHEIDSSCHADE

18. In het voorafgaande is al wat gezegd over laagfrequent geluid en infrasoon geluid. Bij infrasoon geluid hebben we het over geluid dat we niet horen, maar wel voelen. En juist dit geluid is schadelijk voor de gezondheid, kan de gezondheid blijvend aantasten.

Uit de literatuur blijkt dat juist de nieuwe generatie hoge windturbines grote hoeveelheden infrasoon geluid produceert.

Algemeen wordt geadviseerd per direct een minimumafstand tot woonbebouwing te hanteren van minimaal 2 km, waarbij gesteld wordt dat er nader onderzoek nodig is om vast te stellen wat nu werkelijk een veilige afstand tot woonbebouwing is. In diverse rapporten worden al afstanden genoemd tot 30 km.

Schets met aangegeven 2000 meter-afstand; geheel Boekend, gedeelte Blerick (waaronder gehele Klingerberg), natuureservaat Koelbroek en gedeelte Crayelheide valt onder zone **2000** meter; de nieuwste rapporten gaan uit van een minimumafstand van **3000** meter.

In het rapport "Gesundheitsgefahr durch die Anwendung überholter Normen und Richtlinien zur Bewertung von Schall, generiert durch grosse Windkraftanlagen" d.d. 24.03.2016 (zie bijlage) wordt geadviseerd een moratorium in te stellen totdat onderzocht is wat de afstand tot woonbebouwing dient te zijn. Als alternatief wordt voorgesteld een afstand tot woonbebouwing aan te houden van 15x de hoogte van de windturbine (dus zo'n 3 km). Als *absoluut minimum* wordt voorgesteld 10x de hoogte (dus zo'n 2 km) van de windturbine (idem Bayern), waarbij gesteld wordt dat er dan nog sprake zal zijn van duidelijke gezondheidsrisico's:

"Bis zur definitiven Klärung wird ein Moratorium vorgeschlagen. Alternativ halten wir als Sofortmaßnahme einen Sicherheitsabstand von 15 mal Höhe der Windkraftanlage für angemessen, um den Schutz der Gesundheit zu garantieren. Als absolutes Minimum (bei weiterhin deutlichen Gesundheitsrisiken) ist ein Mindestabstand zu Wohnhäusern nach der 10-H-Regel in Anlehnung an die Länder-Öffnungsklausel und die Vorgaben in Bayern erforderlich."

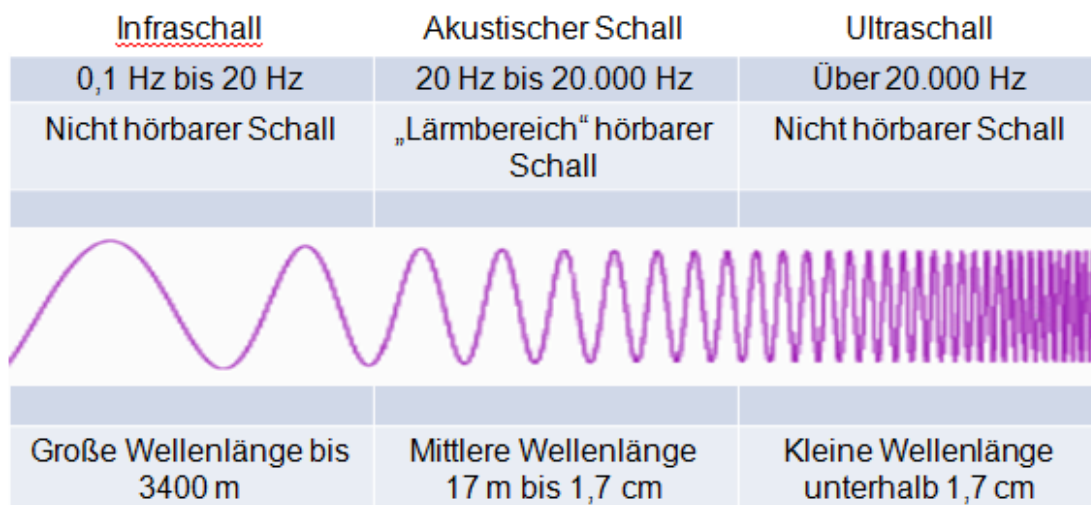
Bij de huidige normen gaat men op termijn uit van (blijvende) gezondheidsschade bij 20-30% van de aanwonenden:

"Die in den Erlassen der einzelnen Bundesländern pauschal festgelegten Abstände zu Einzelhäusern und zur Wohnbebauung sind für heutige, große Windkraftanlagen bei weitem zu gering. Die tieffrequenten Anteile in der Schallemission von WKA werden nicht berücksichtigt. In Folge dessen führen die Schallemissionen der Windkraftanlagen anfangs

zu massiver Belästigung und bei längerer Einwirkzeit zu gesundheitlichen Langzeitschäden bei einem signifikanten Anteil der Anwohner (ca. 20 bis 30%). "

Wij hebben het dus niet meer over geluidshinder, maar over aantasting van de gezondheid en dat gaat een stuk verder. Er zou dus sprake moeten zijn van een minimumafstand van 3000 meter.

In het rapport wordt ook nog eens uitgelegd dat het infrason geluid niet tegen te houden is door isolatie, dat het overall doorheen gaat. Bij 10 Hz zijn er muren nodig van 8-9 meter dik om geluid tegen te houden. Bij 1 Hz hebben we het al over muren van 80-90 meter dik. Het infrason geluid bij de huidige windturbines gaat terug tot 0,1 Hz (!!). Dus er zijn in feite hele bergen nodig om het geluid tegen te houden.

Daarbij is het geluid in huis luider dan buitenshuis, het huis dient als het ware als klankkast.

Tot 25 km kan het infrason geluid van moderne windturbines worden waargenomen. Door de continue belasting (de windturbines draaien in principe 24 uur per dag) treedt ook al bij lagere geluidsterkten blijvende gezondheidsschade op.

"GEWOON GELUID" = 8-9 % OMWONENDEN ERNSTIGE GELUIDSHINDER

19. Hiervoor is aandacht geschonken aan laagfrequent/infrason geluid dat geproduceerd wordt door windturbines. Tevens is ingegaan op het pulserende karakter van het geluid, de zogenaamde amplitudemodulatie; dit ritmische geluid wordt als zeer storend ervaren en is uniek voor windturbines.

De huidige normen houden geen rekening met zowel laagfrequent/infrason geluid als ook pulserend geluid.

Dat houdt echter niet in dat, zonder laagfrequent/infrason geluid en zonder pulserend geluid, de omwonenden geen last zouden hebben van windturbines indien het geluidsniveau van een windpark voldoet aan de grenswaarde.

De Tweede Kamer heeft de grenswaarde vastgesteld op 47 dB Lden en 41 dB Lnight. Bij het geluidsniveau van 47 dB Lden zou 8 à 9 % van de omwonenden ernstige geluidshinder ondervinden (!). (zie ook Kamerbrief IENM/BSK-2016/55583)

VERMOGEN 5 - 100 MW = PROVINCIE BEVOEGD GEZAG

20. Bevoegd gezag:

-Het Rijk is bevoegd gezag voor windparken met een vermogen van 100 MW of meer.

-Provincies zijn bevoegd gezag voor windparken met een vermogen tussen 5 en 100 MW. De provincie kan afzien van haar bevoegdheden als zij denkt dat een gemeente even snel te werk zal gaan als de provincie zelf. Dat is hier aan de orde.

-Gemeenten zijn bevoegd gezag voor een windpark of windturbine met een vermogen kleiner dan 5 MW.

STRUCTUURVISIE = POL-2014

21. De eerste stap op weg naar uitbouw van windenergie op land is dat een structuurvisie wordt opgesteld.

Op een enkele uitzondering na is de structuurvisie "planMER-plichtig", dat wil zeggen dat er een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld. Een planMER moet de informatie verschaffen die nodig is om een goede afweging te maken tussen verschillende locaties.

In het onderhavige geval is de structuurvisie het POL-2014, vastgesteld door Provinciale Staten van Limburg op 12 december 2014. Het bijbehorend planMER d.d. 24 april 2014 is gemaakt door anteagroup.

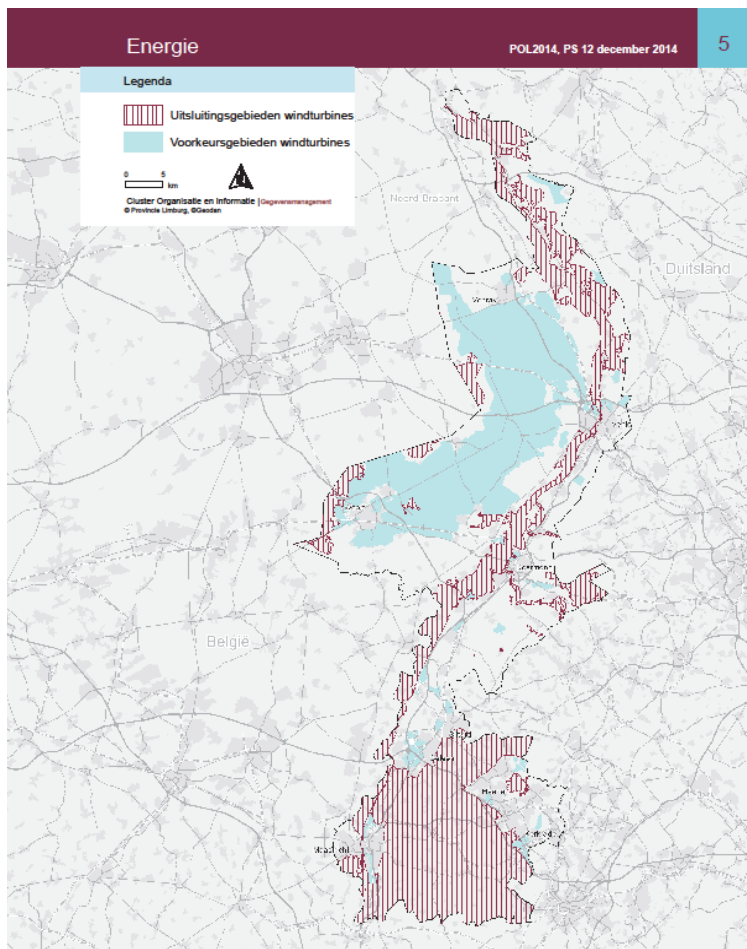
ALLEEN WINDTURBINES 1 T/M 4 = VOORKEURSGEBIEDEN

22. De basis voor een locatie voor windenergie van meer dan 5 MW vormt dus altijd de provinciale structuurvisie, in dit geval het POL-2014.

Het POL-2014 geeft op een "energiekaart" middels voorkeursgebieden aan waar windturbines geplaatst kunnen worden. Tevens worden uitsluitingsgebieden aangegeven. Het blijkt dat in een groot deel van de provincie (met name het midden en het noorden) windturbines geplaatst kunnen worden. De belangrijkste overweging bij een locatie is uiteraard, dat het project gelegen is binnen één van de voorkeursgebieden van de structuurvisie.

Echter, de nu aan de orde zijnde locatie maakt voor het grootste deel GEEN deel uit van de voorkeursgebieden! Alleen de windturbines 1 t/m 4 maken deel uit van het voorkeursgebied. Om die reden moet de plaatsing van de overige windturbines worden afgewezen (alleen in het noordwesten is verder sprake van een voorkeursgebied).

Het POL-2014 stelt verder dat uit het planMER blijkt dat de voorkeursgebieden (energiekaart) voldoende potentie hebben om de opgave te verwezenlijken. Denk daarbij met name aan de grootschalige landschappen in de jonge Peelontginningen van Midden- en Noord-Limburg.

provincie limburg

Kaart voorkeursgebieden en uitsluitingsgebieden windturbines, POL-2014 bijlage 5

Duidelijk wordt gesteld dat de taakstelling gerealiseerd moet worden via "vestiging in voorkeursgebieden, niet in uitsluitingsgebieden".

In paragraaf 5.5.4 van het Pol-2014 staat vermeld:

"Een landschapsonwerp maakt onderdeel uit van de plaatsingsvisie om een goede kwalitatieve inpassing te borgen. Concentratie van windturbines vinden wij hierbij van belang om de impact van turbines op het landschap te beperken. Dit is op Limburgs schaalniveau te bereiken door concentratie in de genoemde voorkeursgebieden en op regionale schaal door de voorwaarde dat projecten tenminste een omvang hebben van 3 turbines."

In bijlage 2 van het POL-2014 staat nog vermeld:

"De aanpak van de verschillende vraagstukken bevat steeds weer een uitnodiging aan onze partners om mee te helpen bij het realiseren van de ambities. Of dat nou de gemeenten en wooncorporaties zijn bij het vormgeven van de transitie op de woningmarkt, de gezamenlijke gemeenten en marktpartijen zijn om het detailhandelsvraagstuk op te pakken, de waterschappen om mee te werken aan een toekomstbestendig watersysteem, initiatiefnemers en gemeenten om windturbines te realiseren op één van de in het POL

opgenomen voorkeursgebieden, de uitdaging aan de veehouderijsector om tot schone stallen te komen, ga zo maar door."

*Omgeving Koelbroek; vrije horizon is essentieel onderdeel van het landschap
foto 28.02.2017*

WINDTURBINES 5 T/M 9 = IN STRIJD MET POL-2014 / planMER

23. Een plaatsing van windturbines op de huidige locatie buiten de voorkeursgebieden is ook in strijd met uitgangspunten die met betrekking tot windenergie verder in het POL-2014 en het bijbehorend planMER worden vermeld.

Focus bij invalshoek landschap: geen plaatsing in kwetsbare landschappen en natuurgebieden.

Focus bij invalshoek mens: plaatsing in gebieden met weinig woningen, zo ver mogelijk van woonkernen.

Het mag duidelijk zijn dat de huidige locatie met beide uitgangspunten ZEER in strijd is. De windturbines liggen tegenover het prachtige cultuurhistorisch zeer belangrijke natuurgebied Crayelheide en tegenover het natuurreservaat Koelbroek. Verder ligt de locatie dicht bij de woonkern Boekend en de wijk Klingerberg te Blerick. Daarbij zouden de windturbines 7 t/m 9 (dus dicht bij Boekend/Blerick en Koelbroek/Crayelheide) geheel in de ecologische hoofdstructuur worden geplaatst, in belangrijke ecologische verbindingzones.

Je mag er vanuit gaan, dat plaatsing buiten een voorkeursgebied sowieso niet kan indien er binnen de voorkeursgebieden nog genoeg ruimte is, zeker niet indien hierbij in strijd met de uitgangspunten wordt gehandeld (geen plaatsing in kwetsbare landschappen en natuurgebieden, zo ver mogelijk van woonkernen) en er geen andere locaties zijn onderzocht.

De provincie kan overigens ook zelf passende locaties zoeken binnen de voorkeursgebieden en die in een MER vergelijken. Dan krijg je juiste afwegingen.

POL-2014 = BASIS WINDPARK GREENPORT = ZOEKGEBIED VERKLEIND

24. Duidelijk is, dat het POL-2014 gezien moet worden als basis voor het windpark. De eerdere Structuurvisie Klavertje 4-gebied (2012) is hierdoor dus overruled. Een groot gedeelte van het in deze structuurvisie genoemde zoekgebied is immers in het POL-2014 niet overgenomen als "voorkeursgebied". Logisch, want de vestiging van windturbines in dit gebied zou in strijd zijn met de uitgangspunten van het POL-2014, in strijd met alle uitgangspunten van een goede ruimtelijke ordening! Er kan dus alleen nog maar sprake zijn van de windturbines 1 t/m 4. Het zoekgebied voor windturbines is door het POL-2014 automatisch verkleind, je mag stellen dat de windturbines 5 t/m 9 daardoor geen deel meer uitmaken van het zoekgebied. Anders waren ze wel opgenomen in de voorkeursgebieden.

HORST AAN DE MAAS SLUIT REALISATIE WINDTURBINES UIT = ?

25. Het POL-2014 stelt dat uit het planMER blijkt dat de voorkeursgebieden (energiekaart) voldoende potentie hebben om de opgave te verwezenlijken. Denk daarbij met name aan de grootschalige landschappen in de jonge Peelontginningen van Midden- en Noord-Limburg.

Grote voorkeursgebieden liggen in de gemeente Horst aan de Maas. Er zijn door projectontwikkelaars en grondeigenaren een aantal initiatieven voor windmolenparken in het buitengebied gepresenteerd. Maar die gemeente heeft een Beleidsvisie Windmolens Horst aan de Maas (2015) geschreven waarin de plaatsing van grote windturbines in Horst wordt uitgesloten.

Men gaat wel akkoord met het zoekgebied bij Blerick.....(Éen of twee windturbines op Horster grondgebied).

Passage paragraaf 4:

"Een verkenning leert dat het resterende buitengebied om diverse redenen minder of niet geschikt geacht wordt voor het realiseren van windmolenparken. Het buitengebied is primair

bedoeld voor agrarische functies, groen en recreatie. Planologisch beperkende factoren zijn de nabijheid van woonkernen of lintbebouwing, aanwezigheid van gebieden met een hoge landschappelijke of cultuurhistorische waarde, wens voor behoud van openheid van een specifiek gebied, of het niet kunnen voldoen aan landelijke richtlijnen voor het inrichten van een windmolenpark"

Als je kijkt naar de motivatie, moet je concluderen dat de hier genoemde planologisch beperkende factoren zeer sterk spelen bij de windturbines 5 t/m 9 (geen voorkeursgebied).

De gemeenteraad van Horst heeft de beleidsvisie aangenomen op 23 juni 2015. Kan een gemeente zomaar de plaatsing van grote windturbines op haar grondgebied uitsluiten, terwijl we het hebben over een groot voorkeursgebied??

Nu de "één of twee" windturbines op Horster grondgebied niet doorgaan, is het logisch te kijken naar een andere locatie op Horster grondgebied. Lijkt ons zelfs vanzelfsprekend!

Wij willen daarbij opmerken, dat Horst als reactie op het POL-2014 heeft aangegeven dat zij natuurgebieden en het Park de Peelbergen niet geschikt acht voor het plaatsen van windturbines. In december 2014 is vervolgens het POL-2014 vastgesteld waarbij de inspraakreactie niet is overgenomen.

Je kunt in ieder geval constateren dat de gemeente Horst oog heeft voor landschap, cultuurhistorie, recreatie en bewoners....

WINDTURBINES = HORIZONVERVUILING

26. Waren een tijd geleden windturbines 50 meter hoog, in het onderhavige geval hebben we het over 201-211 meter. Hoger dus als de Euromast in Rotterdam (185 meter).

De invloed op het landschap is dus gigantisch. En juist tegenover (in het geval van de windturbines 7 t/m 9 ten zuiden van A67 zelfs aangrenzend) de meest kwetsbare natuurgebieden Crayelheide en Koelbroek worden deze giganten neergezet. Dit is niet te bevatten. Dit is onbegrijpelijk. Beleidsuitgangspunt is steeds geweest deze gebieden te beschermen. Daarbij is dit extra belangrijk, omdat er door de industriële expansie van Venlo in dit gebied al zo veel landschap verloren is gegaan.

De Crayelheide werd beschouwd als gaafste coulisselandschap van Nederland (afwisseling stukjes bos en stukjes cultuurgrond). Cultuurhistorisch en archeologisch van zeer hoge waarde.

Het natuurreservaat Koelbroek is een oude Maasmeander met hoge natuurwetenschappelijke waarden. Een passage uit het rapport "Boeiend Boekend":

"Een gebied onderscheidt zich kwalitatief van de andere: de oude Maasmeander Koelbroek. Het betreft een Elzenbroekbos dat door de provincie Limburg tot een van de gebieden is aangewezen in de provincie waar verdroging wordt tegengegaan. Op de website van de provincie is een beschrijving van Koelbroek, de getroffen maatregelen en de resultaten daarvan opgenomen.⁶

Crayelheide. Straks alleen nog in een fotoalbum te zien? De plannen gaan uit van windturbines over de gehele breedte en hoogte(!) van de horizon. Het landschap is dan vernietigd.

Over de ligging en kwaliteit van het gebied wordt er het volgende geschreven. “ Het Koelbroek is een laat-pleistocene oude, verveende Maasmeander gelegen ten westen van Venlo, nabij Boekend. De meander wordt beschouwd als één van de nog best bewaarde beek begeleidende elzenbroek-bossen van Nederland, ondanks een duidelijke achteruitgang van de natuurwaarden gedurende de afgelopen decennia.⁷ Delen van het Koelbroek zijn tot in de natte kern als landbouwgrond in gebruik. Hierbij lijken in het verleden ophogingen plaats te hebben gevonden. Deze landbouwgronden zijn deels reeds eigendom van Staatsbosbeheer. Voor het overige zijn ze aangewezen als reservaatgebied (Provincie Limburg, 1996).”

Maar niet alleen omvat het gebied een van de best bewaarde elzenbroek-bossen, ook de daar voorkomende vegetatie wordt als bijzonder getypeerd. “ Het Koelbroek is een voorbeeld van een Elzenbroekbos zoals dat in niet-ontwaterde beekdalen voorkomt en dat zich heeft ontwikkeld in een Maasmeander. In het karakteristieke Elzenbroekbos, een bostype van matig voedselrijke, natte gronden, waar het grootste gedeelte van het jaar het grondwater tot aan maaiveld en hoger staat (Natuurbeschermingsraad, 1989), domineert zwarte els. De ondergroei wordt gekenmerkt door o.a. elzenzegge, stijve zegge, dotterbloem, grote boterbloem, slangewortel, gele lis en holpijp.

In de gedeeltes met open water ontwikkelt zich vaak een verlandingsvegetatie met waterdrieblad, moerasvaren, waterscheerling en pluimzegge. Daarnaast komen veel soorten bladmossen voor.

Dit ecosysteem is in Nederland zeldzaam en zijn verspreiding is grotendeels beperkt tot het Noord-Limburgse Maasgebied.”

Uit de omschrijving van het ecosysteem als zeldzaam volgt dat Koelbroek zelfs een rol als ‘genenpoel’ kan vervullen voor drie natuurtypen. “Vermeldenswaard is dat het Koelbroek een zeer geschikt referentieproject is in het kader van het Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN). Dit heeft onder andere hier mee te maken dat de vegetatie in de natste delen van het Koelbroek in een relatief gunstige staat verkeert en zodoende een ‘genenpoel’ kan vormen

voor met name drie natuurdoeltypen: plantengemeenschappen van open water, verlandingsgemeenschappen en broekbossen 9."

"Uit het voorgaande mag worden opgemaakt dat Boekend met Koelbroek een **belangrijk en zeldzaam natuurgebied** in de directe nabijheid heeft, dat op natuurliefhebbers een grote aantrekkingskracht kan uitoefenen. Het is wellicht niet zo groot en bekend als andere natuurgebieden, maar past daardoor des te beter in de omgeving die op zichzelf door **kleinschaligheid** gekenschetst wordt. Klein, maar fijn."

De gebieden vormen het hart van Boekend, zijn essentieel voor een meer toeristisch/recreatieve ontwikkeling van Boekend. In dat kader kan gemeld worden, dat Koelbroek bezoekers aantrekt uit heel Nederland.

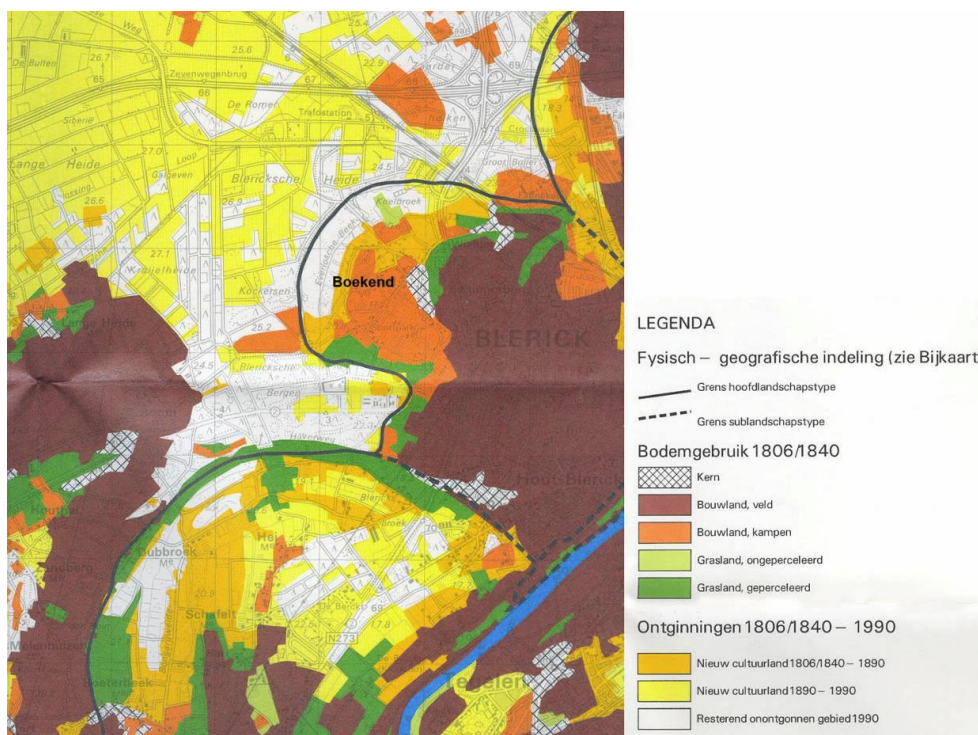
De vrije horizon maakt deel uit van de landschappelijke waarde, is essentieel voor de beleving.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed stelt in "Een erfgoedvisie op windturbines":

"De visuele dominantie van de turbine en het grote contrast in schaal met nabije dorpen en het omringende landschap kunnen velen als onprettig en ongewenst ervaren. Het kan in concrete gevallen goed zijn een bepaalde afstand te hanteren tussen de windturbines en bijvoorbeeld een beschermd stads- of dorpsgezicht. Bij een afstand tussen de 1800 à 2000 meter blijkt het sterke contrast te worden afgezwakt. Dit is uiteraard geen voorgeschreven norm, maar gebaseerd op ervaringen uit het verleden."

De gebieden Crayelheide en Koelbroek moeten beschouwd worden als cultuurhistorisch erfgoed.

Wat landschap en cultuur betreft, willen wij nog melden dat de omgeving van

Kenmerken van
Cultuurland-
Schappen

Fysisch
geografische
indeling en
bodemgebruik

Rapport
"Boeiend
Boekend"
kaart 1

Boekend wordt gekenmerkt door een bijzondere geologische staalkaart, enkele rijke archeologische vindplaatsen, afwisselende natuur- en cultuurlandschappen en drie typ en historische boerderijen.

Wij willen hierbij opmerken, dat windturbines van 150 meter hoog (tiphoogte) bij helder weer zichtbaar zijn tot op ongeveer 30 km afstand. Ze vormen dan onderdeel van de horizon, maar vallen doorgaans nauwelijks op. Tot een afstand van 10 km zijn de windturbines echter nadrukkelijk aanwezig in het landschapsbeeld en kunnen ze invloed hebben op de waarneming en beleving van het landschap.* * Handreiking waardering landschappelijke effecten van windenergie, H+N+S Landschapsarchitecten in opdracht van Agentschap NL, 2013

In dit kader willen wij opmerken, dat de reusachtige windturbines het landschap onrustig maken, omdat de wieken draaien, het zijn geen statische bouwwerken. Daarbij is er vaak sprake van versturende lichtflitsen, verplicht vanwege de hoogte. Overdag is er sprake van een wit flitsend licht, 's nachts is er sprake van een rood flitsend licht. Aan en uit flitsende lichten worden als zeer hinderlijk ervaren, vooral 's nachts.

ARCHEOLOGIE = IDENTITEIT = TOERISME

27. Archeologische vondsten en archeologisch onderzoek kunnen een omgeving **identiteit** verschaffen en als trekker voor de in cultuurhistorie geïnteresseerde bezoeker werken. Daarom is het interessant om te weten wat Boekend op dat gebied te bieden of wellicht nog te verwachten heeft. Het rapport "Boeiend Boekend" zegt hierover onder andere:

"Het archeologische onderzoeksbureau Archeopro heeft een overzicht samengesteld over de gebieden in en om de dorpskern van Boekend waar archeologische vondsten te verwachten zijn.

Het overzicht is als bijlage aan dit rapport toegevoegd.

Uit informatie uit Archis, de nationaal archeologische database van Nederland, blijkt dat er bij de dorpskern van Boekend en langs de rand van de Maasmeander bij het dal van de Egberse beek archeologische waarnemingen gedaan zijn door zowel amateur-, als professionele archeologen. De vondsten zijn van uiteenlopende aard en ouderdom. Daarnaast liggen er in het gebied Kraijelheide en bij Kockersen verschillende geregistreerde archeologische monumenten die vanuit de archeologische monumentenwet bescherming genieten.

Uit Archis blijkt verder dat er in en rond de dorpskern van Boekend drie recente archeologische onderzoeken hebben plaatsgevonden. Bij het plangebied Maashof werd daarbij geadviseerd een vervolgonderzoek uit te voeren.

Uit een esdekkaart blijkt dat tussen de dorpskern van Boekend en de A73 en rond Kockersen Esdek te vinden is. Bij Renes wordt esdek als enkeergrond benoemd. Het gaat om dezelfde, om bemestingsredenen, opgehoogde grond die door de geringe verstoring van de daaronder gelegen lagen een hoge kans op (oudere) archeologische vondsten biedt. Esdek is te vinden in de directe nabijheid van de kampnederzettingen Heershof, Maashof en de Voorste- en Achterse Kockersen.

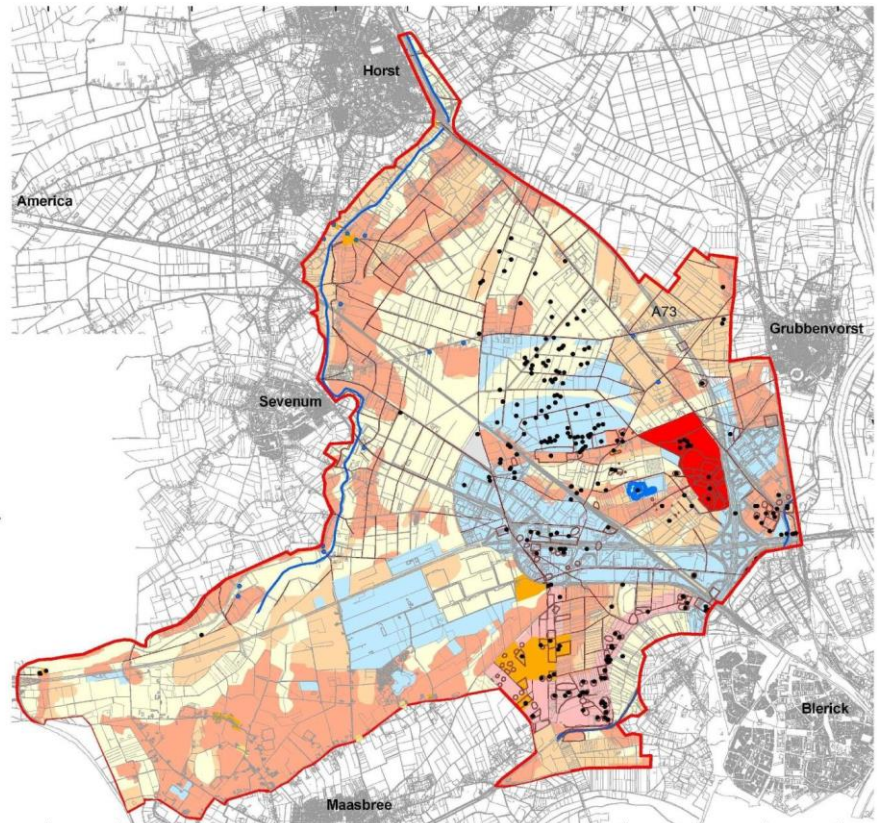
De Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) heeft de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) samengesteld, die een eerste algemene indicatie geeft voor de kans op het aantreffen van archeologische waarden in een gebied. De maasmeander zelf geldt daarin als gebied met een geringe verwachting. Rond de huidige dorpskern en links van de Blerickse heide ligt een gebied met een middelmatige verwachting.

Aan de rand van de Maasmeander, en voor het gebied boven Koelbroek en de gebieden Kraijelheide en Kockersen geldt een hoge archeologische verwachting. Alle drie de kaarten laten hetzelfde beeld zien: Kraijelheide, Kockersen en de rand van de Maasmeander en de gebieden rond de kamponggingen zijn gebieden waar op archeologisch vlak de verwachtingen redelijk hoog gespannen zijn. Nader onderzoek, door het verder bestuderen van archieven en publicaties, aangevuld met bodemkundig en geomorfologisch onderzoek kan te zijner tijd nog heel wat gegevens opleveren over de (pre)historie van Boekend. Dit kan, zoals gezegd, informatie opleveren die als aanvulling op de aanwezige natuur, landschappelijke- en cultuurwaarden het gebied voor bezoekers **nog aantrekkelijker maken**.

De aard van de gedane of de te verwachten vondsten is globaal te verdelen over prehistorische, Romeinse, middeleeuwse en jongere resten. Daartoe kan verwezen worden naar de Romeinse oorsprong van Blerick, *Blariacum*, dat al vermeld staat op de Tabula Peutingeriana. Dat is de oudst bekende wegenkaart van het Romeinse rijk die gedateerd wordt omstreeks 365 na Christus¹⁶. Het ontstaan van de kamponggingen wordt in de middeleeuwen gesitueerd. Uit die periode en de daarop volgende tijden dat er bewoning in het gebied was zijn dan ook vondsten te verwachten. Tot slot zijn er restanten van de onvoltooide Noordervaart, Napoleontische tijd. (Grand Canal du Nord 1807-1813) "

LEGENDA

- Vindplaatsen
 - Vindplaatsen MIP
 - Vindplaatsen RACM
 - Vindplaatsen (omvang/lijnelement)
- WATER
 - Water
- Archeologische Monumenten
 - Terrain van hoge archeologische waarde
 - Terrain van zeer hoge archeologische waarde
- Cultuurhistorische Elementen
 - (Natuurlijke) Waterloop
 - Cultuurhistorische elementen
 - Topografie
- Archeologische Verwachtingswaarden
 - Laag
 - Middelhoog
 - Hoog
 - Zeer hoog
- ⋯ Laag, maar met bijzondere dataset
 - Niet gekarteerd
 - Onderzocht en vrijgegeven

Hoofdrapport planMer in kader POL-2014, Archeologische waarden (figuur 4.6)

RAPPORT "BOEIEND BOEKEND" = ONDERSCHREVEN DOOR B&W

28. In punt 26 en 27 zijn enkele passages opgenomen uit het rapport "Boeiend Boekend" uit 2006.

De doelstelling van dit rapport is om een toeristisch-recreatieve visie voor Boekend te ontwikkelen. Als leidraad dient het streven naar extensief, duurzaam toerisme, dat wordt gekenmerkt door een balans tussen het aantrekken van toerisme en recreatie als bron van inkomen en werkgelegenheid enerzijds en het beschermen van natuur, cultuur, leefklimaat en woonomgeving van de lokale bevolking anderzijds.

Als belangrijkste sterkten worden gezien de aanwezige infrastructuur voor wandelen/fietsen, een groot aanbod sportief-recreatieve voorzieningen, de afwisseling in landschap, natuur en (cultuur)historie en de draagkracht van de bevolking.

In Raadsinformatiebrief 107 (2006) onderschrijft het college van B&W de hoofdconclusie van het rapport.

Het college zegt hierin:

*"Met betrekking tot de Boekend is er inmiddels sprake van enige clustering van toeristisch-recreatieve voorzieningen die in hun onderlinge samenhang tot synergie kunnen leiden. Nieuwe concrete initiatieven en plannen zullen uiteraard moeten passen bij de **schaal en karakter** van de Boekend en aan de hand van concrete bedrijfsplannen beoordeeld moeten worden. Het is daarbij wenselijk juist de kwetsbare sterke punten van de Boekend, zoals de natuurlijke omgeving, het open landschap en cultuurhistorie, bij eventuele planontwikkeling in acht te nemen."*

BURGER = GEEN ENKELE INSPRAAK

29. Op welke stukken heeft de burger nu eerder kunnen reageren?

- Structuurvisie Klavertje 4-gebied (2012)
- POL-2014 (Provinciaal Omgevingsplan Limburg) (2014)

Alleen dus op de Structuurvisie Klavertje 4-gebied en op het POL-2014. Waarbij opgemerkt moet worden, dat in het POL-2014 een groot deel van de huidige locatie (het gedeelte richting Boekend, bestaande uit de windturbines 5 t/m 9) geen deel meer uitmaakte van de voorkeursgebieden.

Over welke stukken hebben we het nu na de vaststelling van het bovengenoemde POL-2014?

- Integrale Omgevingsbeoordeling (2016)
- Intentieovereenkomst Windenergie Klavertje 4-gebied (2016)
- Notitie Reikwijdte en Detailniveau, Windpark Greenport Venlo (NRD, 2017)
- Ontwerp-bestemmingsplannen en ontwerp-omgevingsvergunning inclusief alle bijbehorende stukken m.b.t. Windpark Greenport Venlo (2017), nu aan de orde

Men is de laatste jaren gewoon verder gegaan met het windproject, zonder de omwonenden erbij te betrekken.

Er is sprake geweest van een informatiebijeenkomst op 22 februari 2016, maar daar schiet je niet veel mee op als er verder geen inspraak etc. mogelijk is.

Verder was er op 23 februari 2017 dan een inloopbijeenkomst in verband met de "Notitie Reikwijdte en Detailniveau, Windpark Greenport Venlo" met nu wel de gelegenheid om een zienswijze in te dienen.

Na de vaststelling van het POL-2014 was dit het eerste stuk waar burgers op konden reageren. De NRD beschrijft de reikwijdte en het detailniveau voor de m.e.r.-procedure en vormt dus de basis voor het MER (milieueffectrapport). Verrassend is dat het college al een intentieovereenkomst heeft ondertekend (25 februari 2016) zonder communicatie met omwonenden vooraf, hoewel op alle bestuurlijke niveaus continu gesproken wordt over een zorgvuldige communicatie met de omgeving. In de raadsinformatiebrief d.d. 17 januari 2017 wordt letterlijk gezegd:

"Het uitgangspunt is het geven van goede, tijdige en juiste informatie én het actief betrekken van de omgeving bij de realisatie van het windpark."

Wij mogen er vanuit gaan dat "actief betrekken" inhoudt, dat er overleg plaatsvindt, dat plannen kunnen worden aangepast. Op geen moment is dat "uitgangspunt" hier tot nu toe aan de orde geweest.

Er is in de overeenkomst sprake van inspanningsverplichtingen, maar ook van het nodige voorbehoud. Het plan kan dus zonder meer worden aangepast.

Er is nooit sprake geweest van een alternatieve locatie etc. Een in onze ogen onmogelijke locatie wordt gewoon doorontwikkeld. Het college van B&W van Venlo neemt verstrekkende besluiten zonder enige inspraak/consultatie van burgers.

En nu zijn dan aan de orde de ontwerp-bestemmingsplannen en ontwerp-omgevingsvergunning inclusief alle bijbehorende stukken. Burgers kunnen een zienswijze indienen, maar wij stellen voor dat u zelf de bekendmaking eens doorneemt (Gemeentebld Venlo nr. 158792 d.d. 13 september 2017). Wie kan dit nog begrijpen?? U wel?

En dan moet je vervolgens grote stapels stukken gaan doornemen (die op verschillende sites staan) omdat er sprake is van een coördinatie-regeling en je binnen 6 weken op alles moet reageren. Wij kunnen u zeggen, dat is onmogelijk; burgers worden buitenspel gezet, wat waarschijnlijk ook de bedoeling is. Daarbij kan nog opgemerkt worden, dat er ook nu een informatiebijeenkomst was, op 28 september 2017. Je mag ervan uitgaan dat burgers zich pas na die bijeenkomst zullen gaan bezig houden met een zienswijze, er zijn dan weer 2 weken verloren gegaan, wat waarschijnlijk ook de bedoeling is.

Wij hebben enorm veel reacties gehad van omwonenden die een zienswijze wilden indienen maar de weg volkomen kwijt waren, zelfs in paniek waren! Wij hebben ze afgeraden nu een zienswijze in te dienen; wij zien ons als vertegenwoordiger van onder andere die burgers en zijn verder van plan nog een handtekeningenactie te starten.

*Mahoniestraat, Klingerberg Bron: Loek Jacobs, nagemeten in autocad
Hier nog te zien windturbines van 181 meter, is nu 201 meter geworden!*

Wat die laatste informatiebijeenkomst betreft, willen wij opmerken dat wij zeer vele reacties (mondeling, telefonisch, e-mail) hebben mogen ontvangen van omwonenden die hadden verwacht dat ze nog een inbreng hadden op die bijeenkomst, die een discussie hadden verwacht.

Gedeelte uit twee van die e-mails (vele tientallen):

"Naar aanleiding van de flyer die ik bij mij in de bus vond het volgende. Ik heb op 28-9-2017 de inloopavond van etriplus bezocht. Zij gaan ervan uit dat de bouw van de 9 windmolens een voldongen feit is. Op de druk bezochte avond werden vele voordelen ervan belicht en kritische geluiden de kop ingedrukt. Hoe kunnen we voorkomen dat dit onzalige plan gerealiseerd wordt. Ik bied graag mijn STEUN aan!!! Is er een mogelijkheid om bij de gemeente bezwaar in te dienen? Ik zag op <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2017-158792.html> dat er zienswijzen ingediend kunnen worden. Dit stuk is geschreven in behoorlijk ambtelijke taal en voor de gewone man zoals ik niet erg begrijpelijk. Zou iemand een model zienswijze kunnen schrijven met juiste verwijzingen naar de genoemde besluiten en die iedereen die bezwaren heeft kan indienen?"

" De informatieavond in de Maashof vorige week donderavond, was een aanfluiting en onprofessioneel georganiseerd door het bedrijf. Piepklein zaaltje, geen stoelen maar een paar hangtafels met barkrukken, zeer rumoerig, presentator nauwelijks te verstaan (microfoon kon blijkbaar niet luider), circa 3 vragen konden worden gesteld en toen was de sessie teneinde, de viewshed was nutteloos voor het grootste deel van de bewoners want men had maar van heel weinig punten een opname gemaakt. Wel prachtige opnames van landweggetjes met prachtige vergezichten waar windturbines, half verscholen achter bomen, zo prachtig toonden. De volgende sessie (geluid) was in een zaaltje boven (via trap). Voor mensen met mobiliteitsproblemen en mensen met gehoorproblemen was het allemaal niet te doen. Wij voelden ons met een kluitje in het riet gestuurd. Voor het bedrijf was het overduidelijk een "tick the box" bijeenkomst, men heeft aan zijn verplichting voldaan. Veel mensen denken dat de compensatie die aangeboden wordt (een aalmoes) naar hen persoonlijk zal gaan – deze overlast en ellende is niet compenseren. Er was geen afgevaardigde van de gemeente, provincie of politieke partij aanwezig, die aangesproken kon worden. Het was schandalig."

En in paragraaf 7.2 van het ontwerp-bestemmingsplan deelgebied Zaarderheiken lezen we dan "dat burgers op diverse wijzen betrokken zijn bij de voorbereiding van het onderhavige bestemmingsplan"

ZIENSWIJZEN NRD = WINDTURBINES SCHRAPPEN

30. In het kader van de "Notitie Reikwijdte en Detailniveau, Windpark Greenport Venlo" (NRD) werd in het kader van de zienswijzen opgemerkt, dat er in eerdere beleidsstukken geen enkele aandacht was voor Boekend/Blerick, de aantasting van het landschap, geen aandacht voor Crayelheide en Koelbroek.

Er werd op ingegaan dat er in eerdere beleidsstukken ten onrechte gesteld wordt, dat de voorgenomen ontwikkelingen geen effecten hebben op de omliggende woonkernen, dat de meeste turbines op grote afstand van bestaande natuurgebieden worden opgericht en daardoor niet leiden tot verstoring van natuurgebieden.

Nadrukkelijk werd gevraagd in het MER aandacht te besteden aan Boekend/Blerick, Crayelheide/Koelbroek, gezondheid/infrasoon geluid etc. Daarbij werden alternatieven voorgesteld, waarbij windturbines werden geschrapt.

Kritiek was er op het feit dat besloten is het MER te laten maken door Arcadis, dat de overkoepelende projectleider zelfs ingehuurd is van Arcadis. Gesteld werd dat er in het proces met betrekking tot het MER sprake hoort te zijn van objectiviteit en onafhankelijkheid.

Wij verwijzen verder naar de zienswijzen.

BESLISSING GEMEENTERAAD = FEBRUARI 2018

31. Vanaf 15 september 2017 liggen de ontwerp-bestemmingsplannen en de ontwerp-omgevingsvergunning met alle bijbehorende stukken (waaronder het MER) ter inzage; gedurende 6 weken (tot en met 26 oktober 2017) kan een ieder een zienswijze indienen.

In februari 2018 zal de gemeenteraad (in dit geval ook gemeenteraad Horst) naar verwachting een beslissing nemen.

Belanghebbenden die tijdig op bovengenoemde ontwerpbesluiten hebben gereageerd, kunnen vervolgens beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

We zullen nu verder ingaan op de ontwerp-bestemmingsplannen en de ontwerp-omgevingsvergunning met alle bijbehorende stukken.

MER = NIET GEKEKEN NAAR ZIENSWIJZEN

32. Verwacht werd dat er in het MER aanvullend alternatieven zouden worden onderzocht, zoals voorgesteld in de zienswijzen.

Ook de Commissie voor de m.e.r. gaf in haar persbericht over haar zeer oppervlakkige, niet goed onderbouwde advies d.d. 20 april 2017 aan:

"De Commissie adviseert een optimalisatiestap in te bouwen in het rapport. Maak in deze stap met behulp van de onderzochte turbine-opstellingen duidelijk welke verdere keuzes er voor dit park nog te maken zijn, bijvoorbeeld het ontzien van de woningen en het natuurgebied door hier minder turbines te plaatsen. Hiermee sluit het rapport ook aan op de inhoud van de zienswijzen, die vragen om delen van het zoekgebied te vrijwaren van turbines."

Er is echter vastgehouden aan de eerdere alternatieven. Er zijn geen windturbines geschrapt, de windturbines zijn zelfs beduidend hoger geworden. Steekhoudende argumenten die in het kader van de zienswijzen naar voren zijn gebracht, zijn op geen enkele wijze terug te vinden.

Crayelheide, Koelbroek, horizonvervuiling, het is allemaal niet terug te vinden. Infrasoon geluid, het wordt niet eens genoemd. En dat terwijl 100% vaststaat, dat juist deze component van het geluid invloed heeft op de gezondheid, leidt tot blijvende gezondheidsschade. Internationaal wordt dit intussen door de wetenschap erkend als vaststaand feit. Ook bekend is, hoe groter de windturbines, hoe meer infrason geluid geproduceerd wordt.

MER = GEBREKKIG / NIET COMPLEET = KEURT ZELF TURBINE 5 T/M 9 AF

33. Gesteld wordt dat er conform de Crisis- en herstelwet geen locatiealternatieven onderzocht hoeven te worden. Dat kan alleen opgaan voor de windturbines 1 t/m 4. Niet voor de windturbines die buiten het voorkeursgebied van de provincie liggen, hier wordt namelijk zoals eerder aangegeven volledig in strijd gehandeld met de provinciale uitgangspunten. Het POL-2014 heeft het zoekgebied automatisch verkleind. (Zie punt 22, 23 en 24.)

➤Bij de Rotterdam-Rijn-Pijpleiding wordt niet ingegaan op de ontwikkeling van Klaver 3. Eerder werd ambtelijk medegedeeld dat bij de ontwikkeling (die aanstaande is) de buisleidingen zouden worden verplaatst. In de Structuurvisie Klavertje 4-gebied Staat vermeld (paragraaf 6.2.1):

"Klaver 3 ligt deels op het grondgebied van Horst aan de Maas en deels op het grondgebied van Venlo. Het deel op het grondgebied van Venlo wordt meegenomen in de ontwikkeling van TPN. Het deel op Horster grondgebied wordt later 'aangeheeld'. Een afweging die (mede) van invloed is op de verkaveling en inrichting van de westelijke twee klaverbladen van klaver 3, is het eventueel verleggen van de Rotterdam-Rijn-Pijpleiding. Een optie is deze op langere termijn te verleggen naar de S1, parallel aan de spoorbaan. Mocht verlegging aan de orde zijn, dan ontstaat meer flexibiliteit in het bepalen van de omvang en vorm van de uit te geven kavels. Vooralsnog is verlegging niet aan de orde. Klaver 3 is primair bedoeld voor (agro-)logistieke bedrijven."

Natuurlijk is het mogelijk dat een verplaatsing niet doorgaat vanwege te hoge kosten, maar in dit MER hoort te worden ingegaan op de ontwikkeling van Klaver 3.

➤In het MER wordt gesteld dat een groter totaalvermogen (bijvoorbeeld richting 40 MW) niet meer belastend hoeft te zijn voor het milieu. We hebben het dan dus over

hogere windturbines die uiteraard veel meer belastend zijn voor landschap (horizonvervuiling) en mens (gezondheid i.v.m. hogere uitstoot infrasoone geluid).

➤Wat de impact op de woonomgeving/ landschap betreft schiet het MER zeer tekort. In de zienswijzen is gevraagd de invloed van de windturbines op woon- en leefomgeving (Boekend en Blerick) en op natuur en landschap (Crayelheide/Koelbroek/omgeving) uitgebreid te onderzoeken. Gesteld werd, dat dit een kwalitatief en kwantitatief uitgebreid onderzoek dient te zijn waarbij alle relevante aspecten aan de orde komen en waarbij landschapsdeskundigen ingeschakeld worden. Waarbij benadrukt werd dat we het hier wat landschap en natuur betreft, over een in Nederland uniek gebied hebben. Is echter allemaal volledig genegeerd. Er zijn geen externe landschapsarchitecten ingeschakeld etc. etc. Alle stukken zijn gemaakt door Arcadis.....

➤Wat landschap & cultuurhistorie/ ecologie-gebieden betreft scoort het nu aan de orde zijnde voorkeursalternatief overigens "zeer slecht". En daarbij is nog geen enkele rekening gehouden met de aangrenzende natuurgebieden Koelbroek en Crayelheide.

Dat alternatief C gekozen is om tot voorkeursalternatief uit te werken is dan ook absoluut niet te begrijpen. De initiatiefnemer heeft lak aan landschap, cultuurhistorie en bewoners. Het gaat duidelijk alleen maar om het snelle geld. Waarom anders kiezen voor de slechtste variant voor o.a. landschap? Waarom anders zienswijzen van bewoners en wijkoverleggen volledig negeren, besluiten geen windturbines te schrappen en zelfs kiezen voor nog hogere windturbines dan de eerder aan de orde zijnde turbines van 181 meter? Nee, het gaat alleen om geld verdienen, om een zo hoog mogelijke energieopbrengst te krijgen, ten koste van landschap, cultuurhistorie en de gezondheid en het welzijn van vele duizenden omwonenden! Het windpark/het bouwrecht zal verkocht worden, hoe meer MW, hoe meer winst! Daarbij willen wij opmerken, dat er nu 38 MW wordt aangevraagd; de monitor Wind op Land 2016 d.d. 1 mei 2017 van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland gaat uit van ca. 27 MW. Gedeputeerde Staten hebben het in het besluit van 13 december 2016 (kenmerk 2016/99362) over 20-30 MW.

➤Altijd is gesteld, dat het landschappelijk belangrijk is een ononderbroken lijn te hebben. Het voorkeursalternatief gaat uit van een onderbroken lijn, twee lijnen of zelfs 3 lijnen. De eerste lijn is een echte lijn en bestaat uit de windturbines 1 t/m 4. De tweede lijn bestaat uit de windturbines 5/6 en de windturbines 7 t/m 9. Deze tweede lijn, waarbij sprake is van afwisselende ruimtes tussen de turbines, is geen echte lijn, de windturbines 7 t/m 9 staan dicht op elkaar en zijn 10 meter lager; daarbij is hier sprake van een andere (niet ideale) verhouding rotor-mast. Je zou de windturbines 7 t/m 9 daarom zelfs kunnen zien als een derde lijn. Verder kan het college van B&W (art. 4.1.3 regels) een onderling verschil in ashoogte (maximaal 10%) toestaan, waardoor het beeld nog onrustiger wordt. Je kunt bij het voorkeursalternatief dus niet spreken van een optimalisatie van alternatief "C". Integendeel, er is alleen maar sprake van een verslechtering, de keuze om de windturbines hoger te maken is dus sowieso onjuist. Gekeken had moeten worden naar het schrappen van windturbines.

Ook in het MER (blz. 45) wordt gesteld dat een opstelling van verschillende windturbines naast elkaar met een gat in het midden een onrustig beeld zal opleveren en de ruimtelijke samenhang in de opstelling zal verzwakken. Gesteld wordt dat er daarnaast door het verschil in grootte perspectivistische vertekening kan optreden.

Visualisaties Windturbines, voorkeursalternatief; hier is duidelijk te zien dat er geen sprake is van een ononderbroken lijn, dat er in feite sprake is van 3 lijnen, dat er bij de windturbines 5 t/m 9 sprake is van afwisselende ruimtes tussen de turbines die ook nog eens in maat verschillen en geen gelijke verhouding hebben tussen rotor en mast. Dit plaatje maakt duidelijk dat alleen de turbines 1 t/m 4 toelaatbaar zijn.

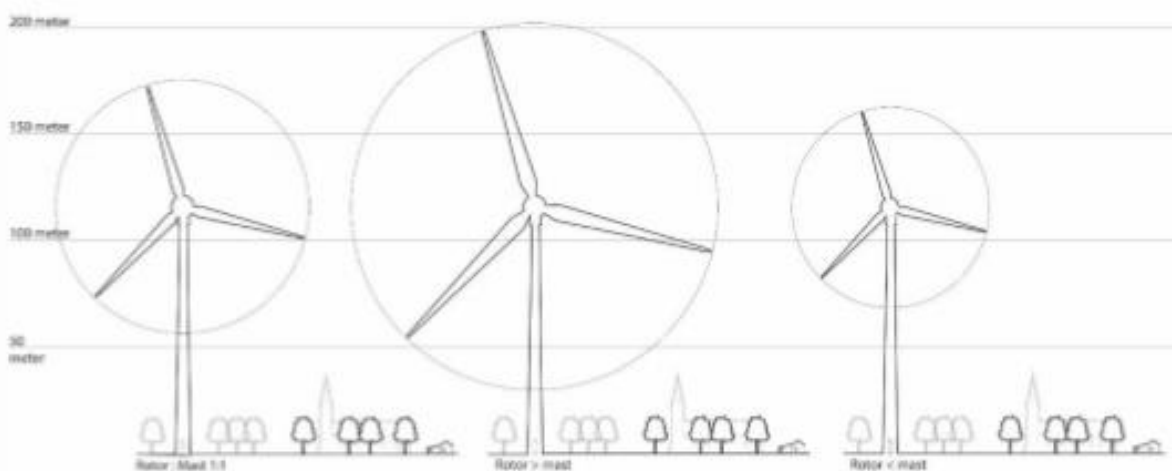
➤Omdat juist de windturbines 5 t/m 9 een gigantische invloed hebben op landschap, cultuurhistorie, natuur, ecologische hoofdstructuur, leefomgeving, gezondheid en omdat ze niet in het voorkeursgebied van de provincie liggen en realisatie volledig in strijd is met de provinciale uitgangspunten, moeten ze worden geschrapt. Wat de invloed op het landschap betreft, willen wij opmerken dat juist de lijnopstelling leidt tot een groot ruimtebeslag en dat een onderbroken lijn moet worden afgewezen.

Op blz. 107 van het MER is te lezen:

"Een helder ritme en interne orde dragen bij aan een duidelijke opstellingsvorm en daarmee aan de leesbaarheid van het desbetreffende plaatsingsconcept. Een rechte of licht gebogen lijnopstelling met een duidelijk ritme in de onderlinge afstand van de windturbines is vanaf veel standpunten te herkennen als eenheid met een ordelijk patroon. Een opstelling met grote verschillen in onderlinge afstand tussen de windturbines zal vanaf beduidend minder standpunten zichtbaar te herkennen zijn als eenheid."

Uit "Akoestisch onderzoek". Ook hier is duidelijk te zien dat je alleen hoort uit te gaan van de windturbines 1 t/m 4.

Vergelijking windturbines met een verschillende verhouding tussen ashoogte en rotordiameter, MER blz. 107. De windturbine links heeft de ideale verhouding 1:1. De windturbines 1 t/m 6 (211 m hoog) hebben de verhouding 1:1, de windturbines 7 t/m 9 (201 m hoog) hebben de verhouding van de windturbine rechts. Er hoort te worden uitgegaan van een lijnopstelling zonder gaten, waarbij de windturbines op gelijke afstand staan en identiek zijn. Dat alles is hier niet het geval.

En op blz. 125 van het MER:

"De windturbines met nummer 7 - 9 van het VKA hebben echter een afwijkende maatvoering door een maximale rotordiameter van 122 meter. Dit type heeft een minder evenwichtige uitstraling; naar verhouding lijkt de rotor kleiner en de windturbine hoger. Eén type windturbines binnen een opstelling draagt bij aan rust en eenheid. Het gebruik van verschillende windturbines in het VKA leidt tot minder rust en eenheid."

➤In dat kader (zie blz. 34 MER), hoe kun je zeggen dat het effect van de windturbines op de cultuurhistorische waarden beperkt is? Hoe kun je zeggen dat de locatie van de turbineopstelling in het huidige landschap past binnen de landschappelijke structuur van boskavels en open ruimtes? Hoe kun je zeggen dat de effectbeoordeling van alle alternatieven voor wat betreft de cultuurhistorische waarden neutraal is, dat de hoogte van de windturbines niets uitmaakt? De beleving van het prachtige landschap rond Crayelheide en Koelbroek, Boekend en Blerick wordt vernietigd. Horizonvervuiling is ook hier het belangrijkste onderdeel, is een kernwaarde. Landschap en cultuurhistorie vormen een geheel, horen bij elkaar.

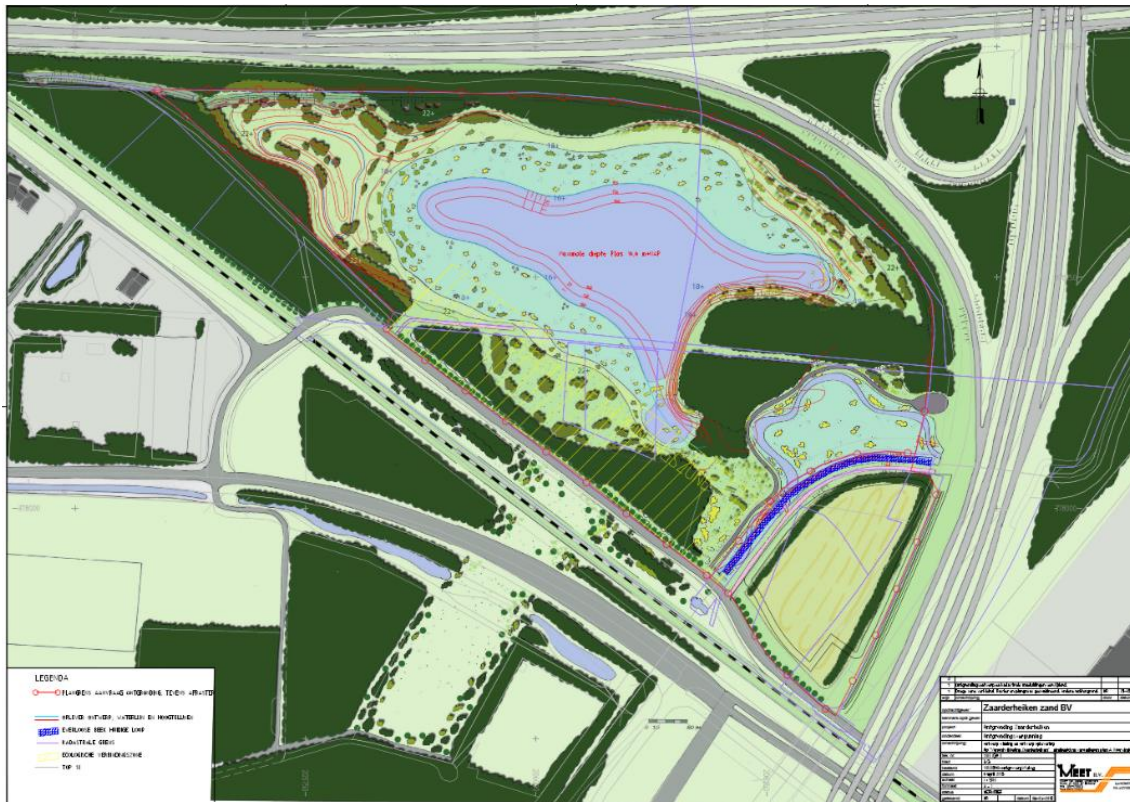
➤Op blz. 52 van het MER is te lezen:

"Turbines 7, 8 en 9 staan in de goudgroene natuurzone. Het niet plaatsen van een van deze turbines betekent dat de goudgroene natuurzone niet wordt aangetast. Dit zou direct milieuwinst opleveren. Aan de andere kant vindt rondom turbine 7, 8 en 9 een zandwinning plaats. Na de zandwinning wordt het terrein in de oksel van de A73 en A67 opnieuw ingericht. Bij het maken van de inrichting wordt rekening worden gehouden met de aanwezigheid van de turbines. Zo ontstaan kansen om bijvoorbeeld in de directe omgeving van de windturbines geen bos of water aan te leggen of te laten ontstaan. Op deze manier wordt het aantal slachtoffers onder vleermuizen verder beperkt (het aantal vleermuisslachtoffers blijkt hoger bij turbines bij bos en water)."

Hier moet opgemerkt worden, dat zeer onlangs het ontwerp-bestemmingsplan "Natuurontwikkeling Zaarderheiken" ter inzage is gelegd. Er kon op gereageerd worden t/m woensdag 18 oktober 2017. Mr. M. Lenders, lid van onze actiegroep, heeft hier op gereageerd. Stukje uit zijn zienswijze:

"Er zijn 3 windturbines gepland in dit gebied, er wordt in de plannen echter geheel niet over de windturbines gesproken. Waarom niet? Je moet plannen in samenhang beoordelen. Mogelijke windturbines hebben natuurlijk een grote invloed op de vraag hoe je het gebied moet inrichten. Bij de voorgestelde inrichting is er sprake van een min of meer vlak gebied (waterplas) waar vanuit je overal tegen gigantische windturbines aankijkt (waarvan 1 met een groot "inkoopstation"). Je kunt je bijvoorbeeld dus niet verschuilen achter bomen waardoor je andere zichtlijnen krijgt. Is dat nu een gewenste situatie? Los daarvan heeft een grote centrale waterplas invloed op de geluidshinder die door de windturbines wordt veroorzaakt. Geluid wordt niet geabsorbeerd door de bodem, maar wordt weerkaatst door het water, wat als zeer negatief moet worden beschouwd. Ook moet in dat kader uitdrukkelijk gekeken worden naar de relatie windturbines-dierenwereld. In het ontwerp-bestemmingsplan staat bijvoorbeeld (paragraaf 3.1) "in het water zwemmen watervogels en ganzen broeden op de oever". En in de ecologische verbindingzone worden vervolgens reusachtige windturbines neergezet (snelheid uiteinde wiek rond 300 km/uur)."

Het inrichtingsplan gaat uit van een grote, diepe waterplas en natte natuur. En dan lezen we in dit MER dat er kansen ontstaan om geen water aan te leggen of te laten ontstaan. Maar goed, nu er sprake is van de realisatie van een grote, diepe, centrale waterplas moet het MER hier op ingaan en nagaan wat dit betekent voor de 3 geplande windturbines. Het MER is dus niet volledig en geeft bovendien een verkeerd beeld van de feitelijke situatie.

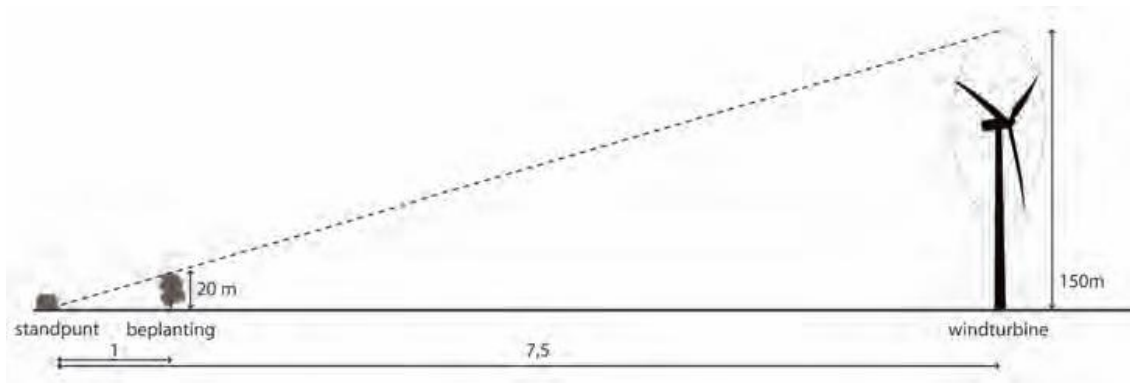
*Natuurontwikkeling Zaarderheiken, inrichtingstekening.
Het geel gearceerde gedeelte ten zuiden van de waterplas is de ecologische verbindingzone; en juist hier zet je windturbines neer??*

MER VISUALISATIES WINDTURBINES = ZWAAR ONVOLDOENDE

34. Bij "leemten in kennis" (blz. 54) staat onder andere de zichtbaarheidsanalyse vermeld. Gesteld wordt dat een realistisch volledig blikveld lastig is te bereiken met foto's, dat dit echter geen belemmering vormt voor de besluitvorming.

Hier willen wij opmerken, dat in het kader van de zienswijzen NRD al opgemerkt is dat er voor wat betreft het aspect "horizonvervuiling" geen visualisaties gemaakt zijn vanuit met name de Crayelheide, dat er maar sprake is van 1 standpunt ten zuiden van de Sevenumseweg/Trade Port West dat er vanuit gegaan wordt dat er nu uitgebreid sprake is van visualisaties vanuit Crayelheide/Koelbroek/Boekend/Blerick.

Dat in dit kader een kwantitatieve zichtbaarheidsanalyse verwacht wordt, een analyse die duidelijk maakt waar windturbineopstellingen zichtbaar zullen zijn en waar niet. Te denken valt aan een viewshed, waarbij de zichtbaarheid wordt uitgedrukt in een kleurenreeks. Dat natuurlijk ingetekende foto's verwacht worden, maar ook dit soort beelden:

Gesteld wordt dat een belangrijk aandachtspunt is dat de beeldhoek waarmee foto's en visualisaties van windturbineopstellingen worden gemaakt, gelijk is aan het gezichtsveld van de mens voor een waarheidsgetrouwe weergave. (Dus er mag absoluut geen gebruik gemaakt worden van bijvoorbeeld groothoeklenzen.)

En natuurlijk moet de schaal van visualisaties, viewshed etc. kloppen; bewoners moeten een goed beeld krijgen van de impact van een windpark op de woon- en leefomgeving, op natuur en landschap.

Dit alles is VOLLEDIG genegeerd. Er is alleen gebruikt gemaakt van dezelfde visualisaties als die van het NRD. Geen indrukken vanuit Blerick, geen indrukken vanuit Crayelheide etc. Dit is ontoelaatbaar. De burgers, maar ook besluitvormers worden zo op een verkeerd been gezet. De enorme impact van de gigantische windturbines is zo onzichtbaar. Sterker nog, er wordt bewust een verkeerde indruk gegeven. Op een van de visualisaties zien we, dat zo'n windturbine niet hoger is dan een elektriciteitsmast, tenminste die indruk verkrijgt men. Ook dit onderdeel van de MER voldoet niet.

Visualisatie voorkeursalternatief, locatie 11. Hier is te zien het optreden van interferentie tussen de elektriciteitsmast en de windturbines. Maar, als wij dit zien concluderen wij ook dat een windturbine iets

hoger is dan een elektriciteitsmast, dat er weinig verschil tussen zit. De windturbines zijn echter 211 meter hoog, een grote elektriciteitsmast ongeveer 60 meter. Je kunt dus niet alleen werken met dit soort foto's, dat geeft een totaal verkeerd beeld.

MER AKOESTISCHE ONDERZOEKEN = WAAR IS INFRASOON GELUID?

35. In het kader van de zienswijzen is uitdrukkelijk gevraagd te kijken naar infrason geluid. Normen voor infrason geluid zijn er niet, maar in het MER gaat het om de gevolgen voor de omgeving en dat infrason geluid intussen **de** factor van betekenis is, valt niet meer te ontkennen, dat is een feit.

Echter, angstvallig wordt de term infrason geluid niet gebruikt in alle stukken, alsof het niet bestaat. Dat is een uitermate kwalijke zaak!

Het staat vast dat de hoge windturbines grote hoeveelheden infrason geluid produceren, dat hoe hoger de turbines zijn, hoe hoger de uitstoot van infrason geluid is. Ook staat vast dat juist infrason geluid de gezondheid van vele omwonenden zal aantasten. Wij verwijzen naar de betreffende passages in deze zienswijze. Je zou kunnen zeggen, dat "normaal geluid" hinderlijk is, dat infrason geluid de gezondheid aantast.

Wat dat infrason geluid betreft, je kunt dit niet blijven negeren. Je hoort dat mee te nemen in het MER, ook als de huidige geluidsnormen hier niet naar kijken. En op de site van de Commissie voor de m.e.r. lezen we dan "*Milieueffectrapportage helpt om al in een vroeg stadium rekening te houden met de gevolgen van een plan voor de gezondheid*".....

Er zijn natuurlijk mitigerende maatregelen mogelijk. Gedacht moet dan worden aan het stilzetten van de windturbines gedurende de avond- en nachtperiode.

Op het "akoestisch onderzoek" en "onderzoek laagfrequent geluid", zullen we op dit moment niet ingaan.

MER = NATUURGEBIEDEN ONTBREKEN

36. Qua landschap/natuur/cultuurhistorie moet als zeer grote tekortkoming in dit MER worden gezien het in feite compleet negeren van de belangrijke aangrenzende natuurgebieden Crayelheide en Koelbroek.

In de nota van zienswijzen NRD (bijlage 1 MER) zien we bij zienswijze 11 van Wijkraad Blerick en Boekender Belang /Dorpsraad Boekend bij de samenvatting bij punt e:

"Met de melding van louter Natura 2000 gebieden wordt een groot tekort gedaan aan de zeer waardevolle gebieden Crayelheide en Koelbroek. Beide natuurgebieden dienen met een veel hogere prioriteit in het MER te worden meegenomen."

Antwoord:

"Naast Natura 2000-gebieden worden ook relevante gebieden binnen het NatuurNetwerk Nederland (NNN) in de effectbeoordeling meegenomen. Ook delen van Kraijelheide en

Koelbroek zijn aangewezen als NNN. Uit het MER zal blijken in hoeverre het windpark effect heeft op deze delen van Kraijelheide en Koelbroek."

Algemeen willen we nog zeggen dat er in het MER heel gemakkelijk wordt omgegaan met horizonvervuiling. NatuurNetwerkNederland (NNN), natuurtoets, natuurwaarden, er valt allemaal veel op aan te merken. Op dit moment achten wij het niet nodig hier verder op in te gaan.

MER BASIS = ONJUIST

37. Het MER stelt (blz. 151) dat de windturbinstrook qua inrichting past binnen de gestelde voorwaarden vanuit het POL, dat het gebied past binnen de verschillende beleidsdocumenten, dat er al een locatieafweging heeft plaatsgevonden en dat er daarom enkel inrichtingsvarianten binnen de zoekzone langs het spoor worden onderzocht.

Zoals eerder in deze zienswijze aangegeven (zie punt 22, 23, 24) keurt het POL 2014 alleen de plaatsing in de voorkeursgebieden goed en is de plaatsing van de windturbines 5 t/m9 volledig in strijd met de uitgangspunten van het POL-2014 en de bijbehorende stukken zoals het MER. De redenering gaat dus alleen op voor de windturbines 1 t/m 4. Logisch ook, anders had men heus wel de windturbines 5 t/m 9 opgenomen in de voorkeursgebieden. Zoals gezegd, het zoekgebied voor windturbines is door het POL-2014 automatisch verkleind. Je mag stellen dat de windturbines 5 t/m 9 daardoor **geen deel meer uitmaken van het zoekgebied zoals voorgesteld in de Structuurvisie Klavertje 4-gebied** (2012).

Er hadden dus voor de windturbines 5 t/m 9 sowieso locatiealternatieven onderzocht moeten worden.

ROL ARCADIS + ETRIPLUS B.V. = ZEER BEDENKELIJK

38. Zo'n beetje alle stukken in dit dossier (waaronder NRD, MER met onderliggende onderzoeken, ontwerp-bestemmingsplannen, ontwerp-omgevingsvergunning etc.) zijn gemaakt door Arcadis. Vergunningen zijn aangevraagd door Arcadis (als gemachtigde) etc. Daarbij is de overkoepelende gemeentelijke projectleider zelfs ingehuurd van Arcadis. Dus de vergunningen worden in feite ook verleend door Arcadis. Er hoort in het proces sprake te zijn van objectiviteit en onafhankelijkheid en dat is op deze manier onmogelijk. Daarbij is Arcadis aandeelhouder van Etriplus B.V. en dus direct belanghebbende.

Uit alle stukken blijkt ook dat alles alleen maar gericht is op zoveel mogelijk MW, dat alles daarvoor moet wijken.

In feite gaat het alleen maar om geld, om bergen subsidies, ten koste van de gezondheid van omwonenden/landschap/cultuurhistorie etc.

Etriplus B.V. zal het windpark niet zelf gaan exploiteren, in principe ook niet zelf gaan bouwen. Waarschijnlijk zal het bouwrecht verkocht gaan worden en zal de koper hiervan de windturbines gaan bouwen.

FINANCIËLE PARTICIPATIE VAN OMWONENDEN = FARCE

39. Men lijkt er vanuit te gaan dat er richting omwonenden genoeg is gedaan als er

sprake kan zijn van financiële participatie en van profijt via een leefbaarheidsfonds. Wij hebben hier maar 1 woord voor, "onnozel".

Er is niet alleen sprake van blijvende overlast (voor gevoelige mensen geen nachtrust meer etc.) en blijvende aantasting van een unieke leefomgeving, maar intussen staat onomstotelijk vast dat de gezondheid van vele duizenden mensen in het geding is. En dat valt financieel op **geen enkele wijze** goed te maken. Beste lezer, hoeveel honderdduizend of hoeveel miljoen is alleen uw gezondheid u waard?

Dit soort participatie heeft voor ons geen enkele waarde. Je hoeft daar in feite geen woorden aan vuil te maken, het interesseert ons helemaal niets, maar we zullen er iets over zeggen:

-een financiële deelneming met aandelen/obligaties zal maar voor enkele omwonenden zijn weggelegd.

-een eenmalige bijdrage van € 500.000 is veel te laag.

Citaat boek "Windenergie en de Overheid" (2015) van Albert Koers:

"DE NWEA richtlijn gaat uit van € 0,40-0,50 per geproduceerde MWh voor omgeving/omwonenden. Voor 15 MW windpark komt dat neer op € 16.200 tot € 20.250 per jaar."

Het ontwerp-bestemmingsplan deelgebied Zaarderheiken (paragraaf 5.5.3) gaat uit van een productie van het Windpark tussen 90.000-100.000 MWh/jaar.

Vertaald:

$100.000 \text{ MWh} \times € 0,50 = € 50.000 \text{ per jaar}$

Uitgaande van een technische levensduur van 25 jaar (conform onderhavige stukken):

$25 \times € 50.000 = € 1.250.000$ (zonder inflatiecorrectie etc.)

Is op zich kwestie van onderhandelen. Bedrag kan nog stuk hoger zijn. Belangrijk is dat er niet sprake is van een bijdrage die alleen geldt voor de subsidieperiode, maar van een bijdrage die geldt tot de windturbines buiten gebruik zijn/worden afgebroken. Logisch is dus uit te gaan van een bedrag per jaar en niet van een VEEL te lage eenmalige bijdrage. In dit kader moet nog worden opgemerkt, dat de technische levensduur van 25 jaar, door onderhoud en vervanging te verlengen is (zie paragraaf 2.3 ontwerp-bestemmingsplan deelgebied Zaarderheiken).

Indien de windturbines 40 jaar staan:

$40 \times € 50.000 = € 2.000.000$ (zonder inflatiecorrectie etc.)

Maar goed, dit is verder niet belangrijk. Gezondheidsschade is natuurlijk niet in geld uit te drukken; waardevermindering huizen gaat ook over tientallen miljoenen.

INSPRAAK OMWONENDEN = 0

40. In het gehele proces zijn de omwonenden buitenspel gezet (zie ook punt 29). Er is geen inbreng mogelijk geweest, er is geen klankbordgroep opgericht etc. Er is kortom geen sprake geweest van procesparticipatie. Er is alleen sprake geweest van enkele informatiebijeenkomsten, nadat er een besluit werd genomen. Inbreng van bezoekers van die bijeenkomsten was niet aan de orde, discussies ook niet.

Ook bij Wijkraad Blerick en Boekender Belang /Dorpsraad Boekend was er geen sprake van inspraak. Ze werden in feite alleen geïnformeerd. Neem als voorbeeld het laatste gesprek met wethouder Teeuwen op 13 september jl.: eerst neemt het college van B&W een besluit, daarna vindt een gesprek plaats met de wijkraden. Overigens willen wij hierbij opmerken, dat wij als burgers bij dit soort ingrijpende besluiten rechtstreeks betrokken willen zijn, niet via wijkraden.

Wij willen hierbij opmerken dat er in strijd wordt gehandeld met het verdrag van Aarhus. Onder andere verplicht het verdrag de aangesloten landen (bijna 50, waaronder Nederland) om in milieu-aangelegenheden inspraak mogelijk te maken op een moment dat alle opties nog open zijn en om met de uitkomsten van die inspraak rekening te houden.

Voor wat de vertegenwoordiging van de burgers, de gemeenteraad, betreft willen wij opmerken dat de raad wel wat (eenzijdige, niet complete) informatie heeft gekregen, voornamelijk raadsinformatiebrieven, maar dat de raad in feite pas wat te zeggen heeft bij de vaststelling van het bestemmingsplan. Dat moment is tamelijk laat, maar men kan de plannen dan natuurlijk zonder meer van tafel vegen. Wij verwachten dat ook van de raad nu duidelijk wordt wat de impact van zo'n windpark is.

Donkere wolken aan de vrije horizon.....

BOEKEND / BLERICK = EENZIJDIG LASTEN

41. Wij willen opmerken, dat Boekend / Blerick enorm veel te verduren gehad heeft op het vlak van de ruimtelijke ordening. Denk daarbij aan de ontwikkeling van de Trade Port industrieterreinen, de autosnelwegen A73 en A74 en een motorcrossterrein. Ook dat soort zaken dien je bij de besluitvorming te betrekken. Lasten horen niet continu eenzijdig naar de westkant van de gemeente te gaan.

En steeds is er sprake van het niet in een breder verband bekijken van te verwachten ingrepen. Bijvoorbeeld, er wordt nu gesproken over verbreding van autosnelwegen ter hoogte van Boekend / Blerick. Hoe zien de plannen eruit, heeft dit negatieve gevolgen voor Boekend / Blerick? Etc.

PLANSCHADE = NIET 0 = MILJOENENBEDRAG

42. Zou de gemeenteraad de plannen niet afwijzen (schrappen hele plan of schrappen windturbines 5 t/m 9), dan kunnen belanghebbenden die een zienswijze hebben ingediend, beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Wat infrasoongeluid betreft is nu niet duidelijk hoe de Raad van State hierover zal gaan oordelen, omdat de huidige wettelijke normen juist geen rekening houden met dit gezondheidsschadelijk geluid. Gezien de groeiende bergen wetenschappelijke en medische rapporten die aantonen hoe schadelijk dit infrasoongeluid is, zullen de huidige normen moeten worden aangepast, maar zover is het nog niet. De gemeenteraad is dus aan zet, de gemeenteraad kan de burgers beschermen, dient de burgers te beschermen, dient op te komen voor de gezondheid van de omwonenden.

Zou het project doorgaan, dan kan er planschade geclaimd gaan worden. Wij schatten de kans om hoge bedragen te claimen hoog in. In rechtszaken is tot nu toe in Nederland niet/onvoldoende ingegaan op het infrasoongeluid. Wij gaan er vanuit dat dit nu wel gebeurt, dat deskundige bureaus een goede onderbouwing gaan geven.

Het is in ieder geval hard te maken, dat binnen een cirkel van 2 km rond de windturbines sprake is van gezondheidsschadelijk infrasoongeluid, dat er daardoor een dusdanige aantasting is van het woon – en leefgenot, dat er grote bedragen aan planschade zullen moeten worden toegekend. Dat de huidige normen geen aandacht schenken aan dit infrasoongeluid speelt hierbij geen rol. Globaal hebben we het over zo'n 2000 woningen in de 2 km-zone. Zou je uitgaan van € 40.000 per woning gemiddeld, dan hebben we het over zo'n € 80.000.000.

Bij de bijlagen van het exploitatieplan vinden wij een "Risicoanalyse Planschade" van SAOZ.

Het standpunt van SAOZ, dat er bij de windturbines 5 t/m 9 sprake zou zijn van geen planschade, achten wij dus achterhaald. Je kunt in het kader van planschade niet meer voorbij gaan aan de gevolgen voor de gezondheid van infrasoongeluid. Er zijn genoeg (internationale) wetenschappelijke rapporten om een claim te onderbouwen. Het negeren van planschade is dom en gevaarlijk gezien de bedragen waar dit over zal gaan. Maar los daarvan, iedereen is het er toch zeker over eens dat de gezondheid van de burgers moet worden beschermd?

Daarbij willen wij opmerken, dat de cirkel rond windturbines waarbinnen geen woningen zouden mogen staan wegens infrasoongeluid waarschijnlijk op minimaal

3 km gesteld moet worden. Dat moet nog worden onderzocht, maar 2 km staat nu al vast.

Op grond van het bovenstaande achten wij het bestemmingsplan dus niet economisch haalbaar. Denk daarbij ook nog aan de procedures die gevoerd zouden worden om de windturbines 's avonds en 's nachts stil te zetten, waardoor er dus sprake zou zijn van lagere energieopbrengsten.

ONTWERP-OMGEVINGSVERGUNNING = TEVEEL NOG NIET BEKEND

43. Voor wat betreft de ontwerp-omgevingsvergunning willen wij ons op dit moment beperken tot 3 opmerkingen.

>Op dit moment is niet duidelijk welke windturbine (merk en vermogen etc.) men wil kiezen, terwijl dat toch ZEER relevant is. Dat had uitgezocht moeten zijn!

>Voor wat de obstakelverlichting betreft, moet gezegd worden dat aan en uit flietsende lichten als zeer hinderlijk worden ervaren, vooral 's nachts. Er zijn diverse maatregelen mogelijk om deze vorm van hinder te voorkomen. In de ontwerp-vergunning lezen we:

"De aanvrager heeft aangegeven bereid te zijn om maatregelen te treffen, zoals het dimmen van lichten, het constant laten branden van de lichten in plaats van knipperen en/of horizonafscherming, als deze worden toegestaan door IL&T, de investering haalbaar is en in verhouding staat tot de effectiviteit."

"De investering haalbaar is", weer zie je dat alles gericht is op het met zo veel mogelijk winst kunnen verkopen van het bouwrecht/windpark. Het is sowieso zeer ongewenst het bouwrecht/windpark te verkopen. Op dat moment heeft bijvoorbeeld een gemeente geen enkele zeggenschap meer.

We hebben hier weer te maken met een zaak die "nog uitgezocht moet worden". Wij achten dat ontoelaatbaar.

Dit soort gegevens hoort NU bekend te zijn en als het niet bekend is, dient de ontwerp-vergunning niet ter inzage gelegd te worden.

>Ten slotte zetten wij vraagtekens bij deze passage op blz. 12:

"Het in werking hebben van de windturbines veroorzaakt geen trillingen in de bodem, omdat de fundering zodanig ontworpen wordt dat trillingen vanuit de mast binnen de fundatie wordt opgevangen".

Dat lijkt ons onmogelijk. Dat willen wij graag nader onderbouwd zien, ook de toelichting maakt dat niet duidelijk.

TOEKOMST ENERGIEVOORZIENING GREENPORT = ZONNEENERGIE

44. "Duurzaamheid" en "zelfvoorzienend" zijn belangrijke uitgangspunten. Wie onderschrijft die niet? Maar wat windenergie betreft moet je je afvragen of die wel

duurzaam is; los daarvan moet je bij windenergie rekening houden met landschap en woonomgeving. Daar naar kijkend, moet je concluderen, dat alleen de windturbines 1 t/m 4 enigszins acceptabel zijn. Daarbij willen wij opmerken, dat het in het geheel niet logisch is in Limburg gebruik te maken van industriële windenergie, er is simpelweg sprake van te weinig wind. Opbrengsten zullen altijd lager zijn dan in de windrijke gebieden in Nederland. Logisch zou zijn meer te kijken naar andere bronnen zoals geo-warmtebronnen en zonnepanelen. In feite schreeuwt het Klavertje 4-gebied om zonnepanelen. Tientallen hectares platte, werkeloze daken. Zonnepanelen zijn passend op deze locatie. Zonnepanelen veroorzaken verder geen hinder etc. ; het is echt duurzame energie die nog lang niet uitontwikkeld is (rendement zal de komende jaren fors gaan toenemen). Of op dit moment bij de gronduitgifte al een en ander contractueel geregeld is in verband met toekomstige zonnepanelen weten wij niet, maar wij zouden dat wel logisch vinden.

In de Structuurvisie Klavertje 4-gebied (Arcadis, 21.03.2012) kunnen we lezen:

*"**Voortschrijdend inzicht** en vooral technologische ontwikkelingen worden nauwlettend in de gaten gehouden door het ontwikkelbedrijf. Wanneer nodig wordt het Energieplan hierop aangepast. ... Vooral zonne-energie kan, als de prijs van PV-cellen sterk daalt, een belangrijke pijler zijn voor verdere duurzaamheid."*

We hebben het bij Klavertje 4 over duurzaamheid. Is het duurzaam te noemen als te realiseren windturbines het zeer waardevolle, cultuurhistorisch belangrijke Crayelheide-gebied en het unieke natuurreservaat Koelbroek (en omgeving) in ernstige mate visueel aantasten, als er sprake is van een directe aantasting van het woon- en leefgenot van mensen in hun eigen huis, als de gezondheid van duizenden mensen in Boekend en Blerick blijvend wordt aangetast?

Nee, groene stroom uit de windturbines van Windpark Greenport verwordt dan tot **BLOEDSTROOM**.

Gooi Blerick en Boekend niet bij het oud papier !

KRACHT ACTIEGROEP WINDTURBINES BLERICK = SAMEN

45. Wij hebben als A.W.B. besloten akkoord te gaan met de windturbines die in het voorkeursgebied van de provincie liggen, dus de windturbines 1 t/m 4.

Wij gaan niet akkoord met de windturbines 5 t/m 9. Wij gaan ervan uit dat onze zienswijze u als raad, als vertegenwoordiger van de inwoners, overtuigt om ook de windturbines 5 t /m 9 af te wijzen.

Het is onze missie er voor te zorgen de realisatie van de windturbines 5 t/m 9 te verhinderen. Mocht dat niet lukken, dat zullen we strijden voor het stilleggen van deze turbines onder het motto "gezondheid is het hoogste goed".

Daarbij willen we nog opmerken dat de lijn van overlast / gezondheidsschade zich niet zal beperken tot een lijn van 2 km rond turbines, nee geheel Blerick zal er mee te maken krijgen.

In onze 2^e flyer (die huis-aan-huis verspreid is in Klingerberg en Boekend) staat vermeld dat wij met Goorts + Coppens advocaten de afspraak hebben gemaakt rechtsbijstandsverzekeringen te bundelen, dat het kantoor namens de bewoners met een rechtsbijstandsverzekering een zienswijze zal indienen, eventueel gevolgd door verdere procedures; een en ander in samenwerking met onze actiegroep.

Door een collectieve procedure te starten kunnen procedures worden bekostigd en deskundige bureaus worden ingeschakeld. Wij kunnen u mededelen dat alles volgens plan verloopt.

SAMEN = STERK

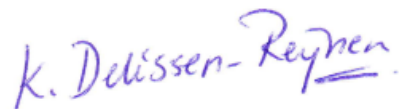
Hoogachtend,

J. Raedts

mr. M. Lenders

K. Delissen-Reijnen

Bijlage: "Gesundheitsgefahr durch die Anwendung überholter Normen und Richtlinien zur Bewertung von Schall, generiert durch grosse Windkraftanlagen"
d.d. 24.03.2016

INHOUD

1. WINDENERGIE OP LAND = NEGATIEF (blz. 2)
2. MEER WINDENERGIE = NIET MINDER CONVENTIONELE CENTRALES (blz. 2)
3. WINDENERGIE = UITONTWIKKELD (blz. 3)
4. WINDENERGIE OP LAND 2020 = 2% TOTAAL ENERGIEVERBRUIK (blz. 3)
5. WINDENERGIE = MEER CO2 UITSTOOT (blz. 4)
6. NEDERLAND 2020 ENERGIE HERNIEUWBARE BRONNEN=14%=EIGEN KEUZE (blz.4)
7. 2020 = 6000 MW WINDENERGIE OP LAND (blz. 4)
8. GROTE WINDPROJECTEN = BOVEN LIJN GOES-EMMEN (blz. 4)
9. GROTE WINDPROJECTEN = PLAN-MER STRUCTUURVISIE (blz. 5)
10. LIMBURG = 95,5 MW (blz. 5)
11. GEFORCEERD DOORZETTEN PROJECTEN = CONTRAPRODUCTIEF (blz. 5)
12. NUT EN NOODZAAK WINDENERGIE = ? (blz. 6)
13. INTERNATIONAAL = MINIMUM AFSTAND AANHOUDEN WOONBEBOUWING (blz.6)
14. LAAGFREQUENT GELUID = 20-125 Hz / INFRASOON GELUID = < 20Hz (blz. 7)
15. LAAGFREQUENT GELUID = BINNEN HINDERLIJKER DAN BUITEN (blz. 8)
16. INFRASOON GELUID = NIET TEGEN TE HOUDEN (blz. 9)
17. WINDTURBINES = GELUID = HINDER = GEZONDHEIDSEFFECTEN (blz. 10)
18. WINDTURBINES = INFRASOON GELUID = BLIJVENDE GEZONDHEIDSSCHADE (blz. 12)
19. "GEWOON GELUID" = 8-9 % OMWONENDEN ERNSTIGE GELUIDSHINDER (blz. 14)
20. VERMOGEN 5 - 100 MW = PROVINCIE BEVOEGD GEZAG (blz. 15)
21. STRUCTUURVISIE = POL-2014 (blz. 15)
22. ALLEEN WINDTURBINES 1 T/M 4 = VOORKEURSGEBIEDEN (blz. 15)
23. WINDTURBINES 5 T/M 9 = IN STRIJD MET POL-2014 / planMER (blz. 17)
24. POL-2014 = BASIS WINDPARK GREENPORT=ZOEKGEBIED VERKLEIND (blz. 18)
25. HORST AAN DE MAAS SLUIT REALISATIE WINDTURBINES UIT = ? (blz. 18)

26. WINDTURBINES = HORIZONVERVUILING (blz. 19)
27. ARCHEOLOGIE = IDENTITEIT = TOERISME (blz. 22)
28. RAPPORT "BOEIEND BOEKEND" = ONDERSCHREVEN DOOR B&W (blz. 23)
29. BURGER = GEEN ENKELE INSPRAAK (I) (blz. 24)
30. ZIENSWIJZEN NRD = WINDTURBINES SCHRAPPEN (blz. 27)
31. BESLISSING GEMEENTERAAD = FEBRUARI 2018 (blz. 27)
32. MER = NIET GEKEKEN NAAR ZIENSWIJZEN (blz. 27)
33. MER = GEBREKKIG / NIET COMPLEET = KEURT ZELF TURBINE 5 T/M 9 AF (blz. 28)
34. MER VISUALISATIES WINDTURBINES = ZWAAR ONVOLDOENDE (blz. 33)
35. MER AKOESTISCHE ONDERZOEKEN = WAAR IS INFRASOON GELUID? (blz. 35)
36. MER = NATUURGEBIEDEN ONTBREKEN (blz. 35)
37. MER BASIS = ONJUIST (blz. 36)
38. ROL ARCADIS + ETRIPLUS B.V. = ZEER BEDENKELIJK (blz. 36)
39. FINANCIËLE PARTICIPATIE VAN OMWONENDEN = FARCE (blz. 36)
40. INSPRAAK OMWONENDEN = 0 (II) (blz. 38)
41. BOEKEND / BLERICK = EENZIJDIG LASTEN (blz. 39)
42. PLANSCHADE = NIET 0 = MILJOENENBEDRAG (blz. 39)
43. ONTWERP-OMGEVINGSVERGUNNING = TEVEEL NOG NIET BEKEND (blz. 40)
44. TOEKOMST ENERGIEVOORZIENING GREENPORT = ZONNEENERGIE (blz. 40)
45. KRACHT ACTIEGROEP WINDTURBINES BLERICK = SAMEN (blz. 42)

=====